

MŪSU KELIAS

Lietuva
Tėvynė
mūsų...

LITHUANIAN NEWSPAPER „OUR WAY“ * AUTHORIZED BY EUCOM HQ, CIVIL AFFAIRS DIVISION

Nr. 10 (200) V metal

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, IŠEINĄS DUKART SAVAITĖJE

Dillingen/D., 1949 m. vasario 5 d.

Dean Acheson:

JAV užsienio politikos gairės

Vos tik naujasis JAV užsienio reikalų ministras Dean Acheson buvo prisiskaitęs, tuojau turėjo visą eilę pasitarimų su prezidentu Trumanu, kad galėtų tiksliau planuoti savo užsienio politikos gaires. O šioji politika yra labai sujaukta ir vis Kremliaus jauklama.

Pradėjus nagrinėti Šiaurės Atlanto gynybos pakta, Sovietų Sąjunga išlindo su savo „Molotovo planu“, kaip antipodu Marshallio planui. S. Atlanto pakta organizuojant iškilio sunkumu su Skandinavijos kraštų pritraukimu prie šio pakto. Tik Sovietų Sąjungai pradėjus diplomatinį spaudimą į Skandinavijos kraštus (notos įteikimas Norvegijai), paskatino Norvegiją greičiau apsispręsti Vakarėčių naudai.

Tolimuose Rytuose taip pat iškilio dideli politiniai įvykiai, susiję su Kinijos komunistų žygiavimu per Kiniją pietų link.

Aktivizacija esamos padėties, p. Acheson mėgina nubrėžti politinę liniją. Kaip The New York Times rašo, jam teikia vesti tokį kursą, kuris jau nuo karo pabaigos buvo vedamas, būtent, tai nuolatini pasipriešinimo komunistų ekspansijai kursas. Prez. Trumanas savo įsakinio kalboje nurodė, kad per 4-rius savo kadencijos metus jis sieks išplėsti dinaminę demokratijos jėgas kovai su komunizmu. Šiuo metu naujam užsienio reikalų ministrui iškyla šios svarbiausios problemos:

- 1) Trumano „fair deal“ įgyvendinimas.
- 2) Amerikos politika Kinijos atžvilgiu.
- 3) Atlanto saugumo pakta ir
- 4) Marshallio plano atsisakymas.

1. „Fair deal“ išreiškiamas Amerikos siekimu padėti civilizacijai ir kultūroje atsilikusiems kraštams — pakelti iš materialinio ir dvasinio skurdo. Tai nepaprastas Trumano pasiryžimas, kuris gula ant Achesono pečių. Čia bus įtraukti ekonominio sektoriaus žinovai, bus panaudoti mokslo ir pramonės išradimai, kad pakelti atsilikusių kraštus. Atrodo utopiška, bet gal būt paaiškės, jog tai realu. Panašiai kaip Marshallio planas Europoje daugelį tautų pastatė ant kojų ir apsaugojo nuo komunizmo, taip pat ir Tolimuose Rytuose panašus, o gal didesnis, ekonominis planas pakels iš skurdo pusę pasaulio žmonių ir apsaugos nuo ko-

munizmo vergijos. Anot Achesono, jų tikslas — padėti senovės žmonėms kovoje dėl duonos kasnio, kurį gaūtų iš žemės.

2. Amerikos politika Kinijos atžvilgiu. Ši problema nėra jau taip paprasta, kaip komunistai graso jau Kinijos sostinei Nankingui, kai 21 metus valdęs prezidentas, pasiryžęs nugalėti komunistus, pasitraukė iš eitių pareigų tik todėl, kad Kinijoje įvyktų taika. N.Y. Times rašo, kad dabar kyla klausimas: kokie bus Amerikos santykiai su Kinijos vyriausybe, vadovaujama Mao Tse-tung? (Komunistų vado).

Nors p. Achesonas naujos linijos nenubrėžė, tačiau pažymėjo, kad Amerikos politika nepasikeitė, ir pabelgė pasklidusius gandus, kalbančius apie JAV pripažinimą komunistų ar komunistų dominuojamos vyriausybės. Šis klausimas Washingtono rimtai studijuojamas. Valstybės departamentas aukštesni sluoksniai jaučia, jog Amerika turinti laukti ir stebėti, kokią programą deklaruosia Kinijos komunistai. Ir jeigu jie elsis nepriklausomai nuo Maskvos — Amerika eisianti su jais.

3. Šiaurės Atlanto pakta. Jau prezidentas Trumanas buvo pasakęs, jog jis manęs greitai laiku įteikti S. Atlanto sutartį Senatui. P. Acheson taip pat aiškiai pasakė, kad jie esą įsitikinę, jog jų prisidėjimas prie šio pakto palaikysiąs taiką, o jei kas užpultų, ant to bus mėsė visa galybė. Gana aiškiai duota suprasti Maskvai, ir ji, reikia tikėti, tai turės galvoje. Juo toliau, juo sunkiau bus sudoroti demokratams.

Prie Atlanto pakto, be Briuselio pakto signatarų ir Kanados, reikia laukti ir Skandinavijos kraštų prisidėjimo, nors Švedija vis dar dėsia.

4. Marshallio plano atsisakymas. Europos pagalbos planas, kaip NYT nurodo, esąs didėle dalimi p. Achesono darbas. Vadinas, naujasis ministras ir toliau šį planą remia. Nors šiam planui netrūksta kritikos, bet jo vaidmuo yra ir bus didelis prieš komunistų išgalėjimą Europoje. Jau šiandien drąsiai sakoma, kad komunistams Europoje pralaimėjo, jis pralaimėjo ir Vokietijoje. Šių problemų tolimesnis narpliojimas pareis nuo Sovietų taktikos ir politikos. J. A.

Sovietus apima baimė

SAVO AGRESYVINES UŽGAIDAS JIE NORI SUVERSTI KITIEMS

Šiaurės Atlanto pakto sudarymas Kremliaus sudaro didelių rūpesčių, nes vis labiau pasunkėja jo agresyvinės veiklos ir karta karta mažesnių galimybių laimėti būsimą trečiąjį pasaulinį karą.

Maskvos režimas paskelbė 34 puslapių užsienio reikalų ministerijos pareiškimą, kuriame JAV ir D. Britanija kaltinamos už Šiaurės Atlanto gynybos pakto organizavimą, nes tuo būdu esančios nuvertinamos J. Tautos.

Kremliaus pareiškime sakoma: Sovietų Sąjunga turinti priimti dėmesin tą faktą, kad JAV ir Britanijos valdomieji sluoksniai įsitraukė į atvirą agresyvinę politiką kursą, kurio galutinis tikslas esąs sudaryti sąlygas, kad angliai ir amerikiečiai galėtų jėga pasaulyje dominuoti. Esą aiškiu kiekvienu, kad pasikėsinimas vykdomas prieš J. Tautos... Esant tokiai situacijai, Sovietų Sąjunga turinti dar tvirtiau ir dar intensyviau kovoti su tais, kurie nuvertina ir griauja J. Tautų organi-

zaciją, pavartodami agresyvinius elementus ir jų pasekėjus. Ir todėl Sovietų Sąjunga turinti turėti, kad nebūtų pralaimėjusi su J. Tautomis, kaip kad dažnai atsitikdavo.

Zinantems Sovietų užsienio ir vidaus politiką šie Sovietų valdžios pareiškimai rodo, kad Kremlius jau pradeda bijoti S. Atlanto pakto. Kremlius jau suprato, kad demokratinių kraštų taiką organizuos ne tuštinis diplomatinis pareiškimas, kurie iki šiol Sovietų nebuvo bojami, kaip ir tarptautiniai išpareigojimai nevykdomi.

Kad Sovietams nepatinka S. Atlanto pakta, rodė įtaikyti nota Norvegijai. Tačiau Norvegija, įvertindama realią politiką ir atsimindama Hitlerio pamoką, žino savo politinį kelią. Norvegija atsakė Sovietams taip, kaip gal atsakyti laisvas kraštas, kuris supranta politikos nuogumą. Norvegijos vyriausybė apsisprendė už prisidėjimą prie S. Atlanto Saugumo pakto. Britų spauda spėja, jog jos kelią paseks ir Danija.

Maskva rašo: kadangi angliai-amerikiečiai siekia pasaulį valdyti, tai tokiomis sąlygomis nei Sovietų Sąjunga, nei kiti naujos demokratijos kraštai negalės dalyvauti Šiaurės Atlanto pakte ar panašiose sąjungose. Dar daugiau. Sovietai tvirtina, kad Vakarėčiai siekia dominuoti ir Tolimuose Rytuose, nors komunistai baigia sudoroti Kiniją su 400.000.000 gyventojų.

Sovietai puola ir Vakarų Europos uniiją. Britai labai stipriai reaguoja ir visą kaltę dėl pasaulio suskaldymo suverčia rusams.

Po tokio Sovietų užsienio reikalų ministerijos oficialaus pareiškimo Stalino tautos ofensyva nublunka. Pasaulinė spauda dar išsamiai nekommentuoja, tačiau kalba jau apie sovietų baimę. O toji baimė gali persimesti kartais į naują politinę taktiką ir gal net veiksmus, nors dabar dengiama alyvų šakele. (am)

Naujas darbo įstatymas

Prezidentas Trumanas paprašė Kongresą atšaukti Taft-Hartley darbo įstatymą ir atgaivinti Wagnerio aktą su tam tikrais suvaržymais, kurie neleisčiau areluoti tals atvejais, kai streikais būtų kenkiama tautiniams reikalams.

Pagal naująjį aktą Prezidentas turėtų teisę sulaukyti tautinius bėdos streikus.

200 „Mūsų Kelio“ n-rių – 200 bendradarbių

Šiandien seniausias šiuo metu leidžiamų tremtyje lietuviškų laikraščių — „Mūsų Kelias“ — išleidžia savo 200-ji numerį. Turint galvoje spaudos sąlygas tremtyje, 200 n-rių — didelis laimėjimas spaudos ir iš viso mūsų kultūros srityje. Šios sukaikties sulaukę džiaugiasi ne tik paties laikraščio kūrėjai ir ligšioliniai jo leidėjai-redaktorai, su lietuvišku užsišpyrimu per trejus su puse metų, dažnai, atrodo, nepakeliamus sunkumus nugalėję ir susidurdami su naujomis klūtims, pasiekę jau antrąją sukaiktį. Džiaugiasi ir tremtiniai, laikraščio bičiuliai, su simpatija sekę „Mūsų Keliu“ išeitą kelią nuo 1945 m. rugsėjo mėn., kai nedrąsiai, turėdamas vos porą bendradarbių, laikraštis išaugo į turiningą, plačiai skaitomą savaitraštį ir pagaliau dukart per savaitę išeinantį, tremtinių mėgiamą laikraštį.

Sukaktuviniuko nueltas kelias, jo išvartas baras tremtyje — Vokietijoje ir kitur, reikšmė tremtinių gyvenime — didelė ir, neabejojame, paliks pėdsakus ne tik tremties, bet ir iš viso mūsų kultūros istorijoje. Svelkinant jubiliją, atrodo, bus atspėtas jo bičiulių ir skaitytojų noras, šiuo ji nuosirdžiai pasveikinant ir linkint toliau lydėti tremtinius jų sunkiame kelyje. Tiek „Mūsų Kelias“ jau suaugęs su tremtiniais, kad, tikėkite, jie neišsivaldoja mūsų tremties gyvenimo — Vokietijoje ar kur nors kitur — be šio ištikimo, patyrusio ir svarbiausio, malonaus ir turiningo palydovo.

Kaip mažą dovanėlę čia pateikiame 200 n-rių bendradarbių sąrašą. Jis — didelis. Nieko nepadarysi, nušiminti tikrai neteks. Sukaktuviniškai tegali didžiuotis — 200 bendradarbių skaičius — imponuojantis. Tai tik rodo, kaip laikraštis buvo ir tebėra suaugęs su tremtinių mase. Gal vienas kitas naudojasi 2–3 slappyvardžiu, gal slappyvardžių per daug, bet tai nemažina fakto, kad „M.K.“ dirbo ir talkininkavo dvi šimtines (neįskaitomi apie porą dešėtų atsitiktinių stovyklinių korespondentų) patyrusių, mažiau patyrusių spaudos darbininkų, visuomenininkų, mokslo vyrų, diplomatų. Kaip matyti iš sąrašo, „Mūsų Kelias“ jau turi platoką bendradarbių tinklą įvairiuose kontinentuose.

Sąrašas bendradarbių, rašą slappyvardėmis, pažymėti skliausteliuose „ps“ — pseudonimas, pasireiškė poezijoje — „p“ raide, beletristikoje — „b“ raide. Ir tas gražus pulkas, aišku, su malonumu prisidės prie visų sveikintimų ir linkėjimų — ligšiolinės ištvermės! Tad pradėdam —

Agaras, Jurgis (ps.); Almus (ps.); Alšauskas-Alšėnas, Pr. (Kanada); Apašča, K. (b.); Aras, J. (ps.); Alant, Vyt. (bel., be to, plačiai reikšėsi ir publicistinėmis straipsniais); Andriušis, Pulgis; Augustinavičius, B. (p.); Audronis, A. (ps.); Audrunas, Vyt. (ps.); Andronė, O.B. (p.-ps.); Brazdžionis, B. (p.); Baronas, Al. (p.b.); Bagdonas, A. P.; Balys, J. Dr.;

Brazulis, A.; Budginas, Br.; Budzelka, J. Dr. (Austrija); Biržiška, M. prof.; Biržys, Jonas; Bebras, Jurgis; Budriūnas, M.; Beržas, B. (ps.); Bražas, B. (ps.); Bruklinietis, J. (ps.); Burbaitis, Vl.; Cicėnas, J.; Cirtautas, N.; Cerkeliūnas, K. (JAV); C. J.; Dagilis, Br. kun.; Dagilis, A.; Dambrauskas, T.; Dambriūnas, L.; Dagys, J.; Dangerutis, A. (ps.); Diplomaticus (ps.); Dirmelkis, B. Dr. (JAV); Dovalnis, P. (ps.); Dovydenas, L. (b. ir publ.); Diržys, A.; Enbergaitė-Monrovius, Klara (Stockholmas); Gaubys, P.; Gaidžiūnas, B.; Gailius, J. (b.); Grigolaitis, J. Girius, P. E. (ps.); Girlanda, Vikt. (ps.); Gražulis, B. (b.); Gricius, Alf. (p.); Gaidelis, J.; Galvanuskas, G.; Garša, J. (ps.); Gerutis, A. Dr. (Bernas); Gledrys, M. (ps.) (Stockholmas); Gledrius, A.; Grigaitytė-Graudušienė, K. (p.); Ilma, Ad. (p.); Izbičkas, V. Inž.; Janušaitis, J.; Jašinskas, J.; Jonynas, V. K. prof.; Jogaudas, Andr. (ps.); Juškaitis, J.; Jukus, P.; Jurginis (Australija); Yla St. kun. prof. Katiliskis, M. A. (b.); Kaškėlis, J. Dr.; Kęsgaila, V. (ps.); Krulikas, K. Inž.; Kulka's, Jurgis (ps.); Kelmūtis, A. (ps.); Kuzmickis, J. kun. (Anglija); Kybartas, A. Dr. (ps.); Kusandra (ps.); Kardelis, J.; Kalvaitis, B. Dr.; Kastytis, Vyt. (Kanada-ps.); Krausas, A.; K. Ing.; Kirša, F. (p.); Katilius, Br. (Kanada);

(Nukelta 16 pusl.)

Lietuvos laisvės misija Amerikoje

VLIKO PIRMININKAS INFORMUOJA PASAULĮ SPYDA

Sausio pabaigoje į JAV išvyko VLIKO pirm-kas prel. M. Krupavičius ir Vykd. Tarybos pirm-kas Vac. Sidzikauskas. Jų kelionės tikslas — išjudinti JAV diplomatinę ir visuomenę Lietuvos laisvės koval.

Associated Press iš New Yorko praneša, o šį pranešimą New York Herald Tribune atspausdino pirmajame puslapyje, kad Mgr. Krupavičius, Vyr. Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas, spaudos konferencijoje pažymėjo, jog per penkeris metus Lietuvoje nelikis nė vieno lietuvių, jeigu Sovietai paliks valdžioje, 1948 m. iš Lietuvos esą deportuota 200.000 lietuvių. Likusieji per „naukinimus ir deportacijas būsią M krašte išsiuoti iki 1955 metų.

Mgr. Krupavičius, kuris atvyko vizito su Vaclovu Sidzikausku, Lietuvos Vykd. Tarybos pirm-ku, pastebė toliau laikraštis, pasakė, jog jie turi vilties kalbėtis su Valstybės departamentu pareigūnais Washingtono dėl jų krašte esamų sąlygų.

Lietuviai vyrų pasmerkti išaukinimui ir siunčiami į koncentracijos stovyklas. „Šios stovyklos yra panašios į Hitlerio ir reikią mirti“, — kalbėjo Mgr. Krupavičius. „Moterys ir vaikai paprastai siunčiami į kolchozus“, baigia laikraštis.

Apgaulingas Sovietų manevras

Stalinas užsiorėjo matytis su prezidentu Trumanu ir todėl jis pasiuntė telegramą INS direktoriui pareiškdamas, jog jis mielai norėtų susitikti su prezidentu Trumanu Maskvoje, Karaliaučiuje, Odesoje, Jaltaje arba Lenkijoje bei Čekoslovakijoje, jei Trumanas nenorėtų Sovietų Sąjungoje. Be to, Stalinas pareiškė, kad jis negalys vykti nei jūra nei oru, nes jam gydytojai uždraudė.

Stalino pakvietimas Washingtono sudaręs bombos sprogimą įspūdį. Trečiadienį prezidentas Trumanas Baltuosiuose Rūmuose pareiškė, jog jis susitiksis su Stalinu tik tada, jei šis atvyktų į Washingtoną. Paskutinėmis žiniomis, Trumanas sutinkas net puslankelį susitikti.

Svedijos užsienio reikalų ministerijos žiniomis, kaip praneša UP, Stalino susitikimas su prezidentu Trumanu galės būti Svedijoje, nes Staliniui nereikės važiuoti nei jūra nei oru.

J. Tautų gener. sekretorius Trygve Lie pareiškė, jog jis darysias žygių šių abiejų susitikimui. Zenevoje, o Prancūzijos premjeras siūlo Parizį.

Stalino pasirinktas „talkos“ kelias smarkiai kritikuojamas, ypač Anglijos spaudoje. Londono Times nurodo, jog šios priemonės netinka talkos siekti. Yra specialios diplomatinės institucijos, per kurias kraštai veda visus politinius ir ekonominius bei kultūrinius reikalus. Kodėl, būtent, pasirinko žinių agentūrą? Sovietų žingsnis esąs provokacinis, nors vakariečiai gali pamėginti.

JAV užsienio reikalų ministras p. D. Acheson pareiškė, kad prezidentas Trumanas negalės su Stalinu kalbėtis tais klausimais, kurie lies kitus kraštus. Ypač angliai nenori, kad abu didieji susitikti nedalyvaujant kitiems, nes talkos negalima sukurti pasaulyje, nors talka būtų sudaryta tarp Amerikos ir Rusijos. (am)

Izraelio valstybė jau egzistuoja

MAPAI PARTIJA STIPRIAUSIA

Daug „pranašų“ buvo dėl žydų valstybės įkūrimo. Vieni teigė, jog naujos valstybės įkūrimas būsiąs jiems kapai, kiti teigė, jog ji tikrai taps kūnu. Šiandien matome, kad JAV pirmosios pripažinimo de facto, Izraelio valstybė pripažino jau 33 valstybės. Nereikia manyti, kad tai lengvai sekėsi; žydai daug kraujo aukų išlejo, nemažą lėšų ir skurdo pakėlė, tačiau valstybė įsteigė.

Paskutiniai rinkimai Palestinoje parodė žydų politinį subrendimą. Rinkimuose dalyvavo 84% rinkėjų, kai prezidento rinkimuose tebuvo tik 51%. Net ir arabai metė balsus už savas partijas.

Izraelis išrinko 120 atstovų į parlamentą arba steigiamąjį seimą, kuris turės priimti Izraelio konstituciją.

KURIOS PARTIJOS DALYVAVO RINKIMUOSE?

Iš viso rinkimuose dalyvavo 21 žydų ir 4 arabų partijos. Svarbiausia partija yra Mapai (socialdemokratų), kuri gavo parlamente 44 vietas. Jai vadovauja Ben Gurion, gerų santykių su Vakarais šalininkas. Anot jo, Palestinos arabinė dalis būtų perleista Transjordanijai. Jis yra

šalininkas kapitalistinės ir nacionalizuotos ūkio formos.

Antroji partija savo didumu yra Mapam — tai kairiojo sparno socialistai, kurie siekia glaudžių santykių su Sovietų Sąjunga. Ji nori, kad Palestinos arabai būtų nepriklausomi, bet nenori jų priskirti Transjordanijai. Siekia greit nacionalizuoti pramonę ir žemę. Todėl ji atitinka stalininę partiją — bolševikus. Parlamente gavo 18 vietų.

Trečioji partija — religinio pobūdžio, ortodoksai. Jie nori, kad Izraelio konstitucija būtų sudaryta religinių pagrindų. Ši partija gavo 15 vietų.

Laisvės partija, išaugusi iš pagrindžio Irgum Zvai Leumi grupės. Ši dešinioji partija — siekia visos Palestinos po Izraelio valdžią, net ir Transjordaniją turėtų žydams priklausti. Tai daugiau imperialistinio pobūdžio grupė, surinkusi tik 14 vietų parlamente.

Komunistams teko 4 vietas, Sterno grupė — viena vieta, kitoms partijoms iš viso beliko tik 24 vietas.

Britai iš Kipro salos baigia paleisti visus žydus, iš Europos taip pat traukia, ypač iš satelitinių kraštų, tikrųjų komunistų ar sovietų simpatikų.

Visi turim prisidėti prie Lietuvių Tautos gelbėjimo

(Spaudos konferencija Munchene)

Slonis dienomis Munchene įvyko tremtinių spaudos — licenzijuotų laikraščių redaktorių konferencija, sukviesta Vykd. Tarybos Informacinės Tarnybos. Konferencijoje dalyvavo „Aidu“, „Minties“, „Mūsų Kelio“ ir „Žiburių“ vyr. redaktoriai, Lietuvių Žurnalistų S-gos pirmininkas P. A. Merkelis, BALFo igaliojimo J. B. Valaitis, L.T.B. Vyr. Valdymo vicepirm. A. Kalvaitis, Raud. Kryžiaus Generalinis Igaliojimo p. Iz. Rugienius ir kiti spaudai artimi asmenys. (Informacinės Tarnybos valdytoja p. Brazaitė vykstanti į konferenciją kely išliko automatinės nelaimės ir jį į konferenciją negalėjo atvykti.)

Konferencija vyko tremtinių emigracinių reikalų aptarimo ženklu. BALFo Centro igaliojimo p. J. B. Valaitis spaudos darbininkus plačiai supažindino su BALFo veikla emigracinėje srityje.

P. J. B. Valaitis pradžioje konferencijos dalyvius ir visus tremtinių spaudos darbininkus pasveikino Amerikos lietuvių spaudos klubo vardu ir kvietė tremtinius žurnalistus įsijungti į BALFo veiklą. Amerikoje, kalbėjo p. Valaitis, spauda daug prisidėjusi prie BALFo veiklos pasiekimo. Iš tremtinių žurnalistų BALFas irgi susilaukė paramos, bet manęs, kad dabar, kada vykdoma pats svarbiausias BALFo darbas — tremtinių įkurdinimas, spauda dar intensyviau turėtų paremti BALFo veiklą. Geros propagandos dėka BALFas, vykdydamas savo uždavinius, susilaukė paramos ne vien iš lietuvių, bet ir iš kitataučių. Amerikoje kitataučių tarpe lietuvių vardas yra daug geresnis nei kitų Rytų ar Pietų Europos tautų. Dabar BALFui rūpi kuo didesni skaičių lietuvių perkelti į Ameriką. Viešasis įstatymas 774 (taip oficialiai vadinamas emigracinis aktas, arba „bilis“) duoda mums teisę perkelti apie 20.000 tremtinių. Siekiama tą skaičių padidinti iki 30.000, ypač tai surišta su lėšomis. Lietuvių turtai gana riboti. Žymiai turtingesni Amerikoje švedai ir vokiečiai. Šiuo atžvilgiu lietuviai yra vidury. Lietuviai turtingesni už lenkus ir ukrainiečius, bet šiuo 10 kart daugiau nei lietuvių. Tačiau kultūrinis ir visuomeninis lygis bei valstybinis ir tautinis susipratimas lietuviuose yra žymiai aukštesnis ir stipresnis.

Mūsų tautiečių dėka Marylando valstija Lietuvos tautinė šventė Vasario 16-ją pripažino savo valstybine švente ir Lietuvos vardas ten tapo labai populiarius. Taip pat ir BALFas Amerikoje turis gerą vardą, bet neturėdamas pakankamai išteklių negali įsigyti teisė tarptautiai dalyvauti emigracinio akto vykdyme. Tuo atveju tektų steigti naujas įstaigas, samdyti tarnautojus, apmokėti atvažiavusių kelių nuo uosto iki numatytos gyvenimo vietos ir dengti kitas išlaidas. Todėl vykdančią emigraciją tenka naudotis tarpinėmis organizacijomis. Jų yra net 9. Žymiausios National Catholic Welfare Conference, sutrumpintai N.C.W.C., Church World Service (Ch.W.S.), Liberalų ir kitos. Lietuviai katalikai daugiausiai naudojami NCWC organizacija. Jos Centre New York'e dirba penki lietuviai tarnautojai (p. Laučka, p. Butramaitis, p. Gajauskaitė, p. Samatkauskienė — abidvi D.P. ir Kuodžiūtė), rūpinamiesi savo tautiečių bylomis. Ši organizacija emigraciniam reikalams per katalikų vyskupus yra surinkusi 7 milijonus dolerių. Lietuvių tarnautojus sutinka priimti ir Ch.W.S., bet nesutinka apmokėti algas. Nesant pi-

nigų BALFas negali pasiūsti ten savo tarnautojų.

Pats BALFo Centras įvairiais keliais ir būdais veikia savo tautiečius, kad šie kuo didesni skaičių darbo ir buto užtikrinimui išduotų tremtiniams. Šie užtikrinimai suplaukę į BALFą. Čia teko juos patikrinti ir pataisyti, nes ne visi atitiko įstatymo reikalaujamas sąlygas. Klekviene juos turėjo būti perrašytas į NCWC blanką su 6 nuorais ir pasiųstas tolimesniam vykdymui. Jei prie užtikrinimo buvo nurodyta per kurią organizaciją pagelėjama vykdyti emigracinę bylą, tai BALFo Centras ten ją ir nukreipęs.

Emigracija per dvejis metus nepasibaigianti, nes iki šiol į Ameriką jau turėjo nuvykti apie 10.000 DP, gi nuvykę apie 2.000.

Toliau BALFo Centras rūpinasi ir atvykusiais. Organizuoja jų sutikimus, teikia patarimus ir padeda pasiekti numatytą vietą. Tačiau kai kurie tremtiniai šio patarnavimo neįvertina ir padarą nepagrįstų užmetimų. Taip pat nesulaukia tikėtoseios tautos iš nuvykusių Amerikoje DP. Pasigendama DP lietuvių, kad jie pagelbėtų savo tautiečiams. Vienok buvę pavyzdžiai visuomenininkai tremty ištraukia į visuomeninę veiklą ir Amerikoje. Siekiama ir viešinti, kad atvykusieji tremtiniai įsijungtų į Amerikos lietuvių su-

kurtą organizacinę ir kultūrinę veiklą ir padėtų išlaikyti tai, kas iki šiol jau yra sukurta ir pasiekta.

Ten, Amerikoje, kultūrinis gyvenimas turi visišką laisvę ir gali būti pilnai gyvenamas. Tremtiniai jį gali praturtinti savo patirtimais. Nereikia pamiršti, kad Amerikoje yra trečdalis mūsų tautos — apie 1.000.000 lietuvių. Kai kuriuose miestuose lietuvių daugiau, negu Kaune. Ne visi jie moką lietuviškai kalbėti, bet dvasioje likę lietuviai ir remia lietuvių spaudą bei kultūrinę veiklą. Išlaikyti savo spaudą, laikraščius, mokyklas, parapijas, teatrą, chorą ir kitas kultūrinės institucijas tegalima tik savo pačių teikiama lėšomis ir darbu. Apie 10 radijo stočių duoda ir lietuvišką programą, kurių kaip veidrodys atspindi lietuvių gyvenimą. Todėl suprantama, kad Amerikoje kultūrinės veiklos dirva labai plati ir ji laukia naujų jėgų, bet tokių, kurios jungtų, o ne skaldytų mūsų tautos trečdalio, esančio toli nuo tėvynės ir gyvenančio tarp milijonų kitataučių. Šis tautos trečdalis ir vėsi už tėvynės ribų esantieji tremtiniai ne tik turi suprasti mūsų tautos gelbėjimo problemą, bet savo pozityviu darbu ir veikla prisidėti prie lietuvių tautos gelbėjimo.

Po p. J. B. Valaitis pranešimo Raud. Kryž. generalinis igaliojimo p. Iz. Rugienius konferencijos daly-

vius supažindino su R. Kryžiaus veikla šalpos srityje ir kvietė spaudą talkininkauti labdaros darbe. Šiai organizacijai prieš akis stovi nauji uždaviniai, tai rūpintis tais, kurie dėl įvairių priežasčių negalės iš Vokietijos išemigruoti.

Tremtinių Bendruomenės vicepirm. p. A. Kalvaitis irgi atkreipė spaudos darbininkų dėmesį apie naujai išskylančią rūpestį pasirūpinti Vokietijoje pasilikusiais tautiečiais. Kai kurios organizacijos jau ruošia tam planus. Nori steigti tokiems žmonėms atskirus prieglobsčio namus. Neišemigruojančių lietuvių gali būti apie 3.000. Visų pabaltiečių yra vienas nusistatymas: prašyti IRO, kad emigracinės šalys, priimančios darbingus, kartu priimtų dalį ligoninių, seno amžiaus ir šiaip nedirbančių asmenų.

Be to, p. A. Kalvaitis pranešė apie mūsų bendruomenės naują juridinę padėtį pripažinus IRO organizacijai mūsų tremtinių komitetus ir paskyrus prie IRO tremtinių ryšininkus. Per šiuos ryšininkus tremtiniai galės išsiaiškinti ir išspręsti bendruomenės, stovyklų ir asmeninių savo reikalų, kurių sutvarkymas priklauso nuo IRO. Kaip žinome, prie IRO štabo lietuvių tremtinių ryšininku yra p. A. Kalvaitis. Įvairiais reikalais tremtiniai gali kreiptis į savo ryšininką šiuo adresu: München 27, Lamontstr. 21.

Pasikeltus nuomonėmis apie tremtinių spaudos tvarkymą dėsnes emigracijos atveju, konferencija buvo baigta.

Konferencijos dalyviai rūpinosi ir juos gražiai globojo „Aidu“ vyr. redaktorius ir leidėjas p. J. Sakavičius.

A. Skirmantas

Gyvenimo audrų blaškomi...

EMIGRANTO I VENECELA IŠGYVENIMAI / A. Kybartas

Apie 11 val. išskridome toliau. Monotoniškas lėktuvo užimas vienus ilgesniams, kitus trumpesniams laikui užmigdo. Ir nepasijutome, kaip sukorėme 6 val. kelią, signalas prisiūti. Leidžiamės. Vėl ausų diegimas. Sviesto. Aerodromas. Išlipame — drėgnas oras. Slapdriba. Pasitinka pareigūnai šiltai apsiėmę, ant galvos kapšėnai. Esame giliai šiaurėje, Islandijoje, Keflavik oro uoste. Laukiamųjų salių pastatai kulkūs, bet viduje šilta. Smalsiai apžiūrinėjame sales. Žemėlapiu, žymį skridimo linijas. Plakatai, vaizduoja garsiuosius Islandijos geležius ir kitas krašto idomybes, kukli vitrinėlė su Islandijos liaudies menu. Norėjome pasifurėti ir kitas sales, bet, deja, palydėval tuoj įspėja per toli nenuelti, būti centrinėje salėje. Matyt, bijo, kad neliktume čia šiaurėje.

Valandą čia pailsėjus ir mūsų plieno paukščių prisipildžius kuro, apie 7 val. išskridome toliau. (Čia Islandijoje laikas eina, berods, 2 val. atgal.) Netrukus pradėjo aušti. O gamtos gražumas! Skrendame visą laiką virš baltų, kaip balčiausi paukščių, debesų. Taip šitais akinančio baltumo debesėliais besidžiaugiant, saulutė vis labiau ima šildyti. Debesų kiekiai ar tai dėl saulės šilumos ar tai dėl kitų priežasčių mažėja ir šen ten pamatome atskirus vandenyno sklypelius. Skrendame gana aukštai ir apačioje matome tik mirguliuojantį vandenį, kur-ne-kur pasipuošę kaž kokių baltų, judančių daiktų. Ar tai ledų gabalai, ar tai bangų sukeitytų keturų kepurės — taip ir negalėjome matyti. Visų nuotaika nebloga. Tik mažieji nerimsta prašydami valgyti. Klausime palydova, kuris pakeitė pirmuosius Airijoje, kada duos valgyti. Šis gi nelabai simpatyngiai bumpetelia, kad vėliau. Lėktuvas monotoniskai ūžia toliau. Saulutė, išslydama pro debesėlius, šildo ne tik patį lėktuvo korpusą, bet maloniai nutelkia ir jo keleivius. Be-

siklausant lėktuvo ūžimo ir bežiūrint į baltus debesis, laikas ir erdvė, atrodo, virsta neaprepiamomis sąvokomis.

Pagaliau po maždaug septynetos valandų kelionės pamatoma pirmuosius žemės plotus. Tai jau vakarinio žemės pusrutulio salos. Skrendame žemai. Aiškiai matyti šiaurinio klimato įtaka gamtai. Visur pilka uoliena, tik kur-ne-kur ant uolynų matyti užaugę skurdūs miškeliai. Gyvenamų vietų nėra. Tik prie didesnių įlankų vienas kitas pastatas, matyti žvejų trobesiai. Jokių kelių sausuma. Skrendame dar gerą valandą ir leidžiamės. Nufundelėdas. Europinis laikas — 3 val. po pietų — vietinis 11 val. dieną. Nusileidžiame Gander aerodrome. Sueiname į laukiamąsias sales. Niekas čia mūsų nesiekioja. Tuaeitinuos kambariuos šiltas, šaltas vanduo. Šiauramės, skutamės, kažkas apdovanoja valkus šokoladu. Vyrat dejuoja dėl rūkalų. Kažkoks geradaris siūlo kelis dolerius rūkalams nusipirkti. Tačiau emigrantai širdingai dėkoja, girdi, jie žina, kad vežanti juos bendrovė turėtų kiek rūkalų duoti, bet šiaip žmogaus jie nenorį skriausti. Visi dalrosi neramiai, gal būt, duosią valgio, juk jau po kuklaus užkandžio Airijoje prasilinko apie 18 val. ir niekas (nei maži nei dideli) burnoje nieko neturėjo. Pabuvus šitame maloniame oro uoste apie 40 minučių buvome paraginti sėsti į lėktuvą.

Skrendame valandą, antrą. Vėl vandenys, salelės, šen ten bepaukščių, kaip valkų žalsais iš aukštai atrodą, laivas. Pagaliau skrendame vėl žemyne. Ištiesi plotai, kiek tik akys užmato — miškai, išvingiuoti apytiesėmis retokomis linijomis — keliais, prie kurių šen bei ten prisiglaudę viensėdijės ar lentpiuvės. Skrendame išilgai Amerikos žemyno. Juo toliau į pietus, juo vietos daugiau apgyventos, tankesni kelių tinklai, miestai, kaimai. Skrendame žemai. Nepaprastai gražiai atrodo žemės ūkiai. Žemės plotai išdėstyti, tarytum specialiai suplanuoti, viensėdijės gražiais pastatais, apsuptyti miškais. Dar toliau į pietus sutinkame ir visai didelių miestų. Štai skrendame per milžinišką miestą. Apačioje matyti didžiuliai fabrikai, tiesiosios gatvės, tirstai vienas prie kito slenka kaip degutų dėžutės automobiliai. Sužinome kad tai Bostonas, vienas didžiųjų JAV pramonės centrų. Netrukus pakliuvome, nespėję nė diržais prisitvirtinti, į audrą. Lėktuvą smarkokai supa. Atrodo, kad visas lėktuvo korpusas lms ir tuoj išlaskstys į kelias dalis. Jaučiamės kaip pakliuvome lyg į kokius griovius, nes lėktuvas stai-ga kelis metrus nustumka ir pa-

Vėl vieno tautiečio tragedija

1948 metų pirmąją kaledų dieną mes, keletas lietuvių, dirbančių prie Müncheno Military Post Motorpoolio, esančio buv. Dachau koncentracijos stovyklos rajone, susirinkome švenčių progą praleisti vieną kitą valandą kartu. Kartu su mumis buvo ir Feliksas Ivanauskas, dirbęs čia jau treči metus.

Tą vakarą apie 19 val. jis nuėjo pasveikinti S-asę Kunigytę, kurią, be kita ko, jau buvo sūspėjęs išmyliėti. Deja, minima S-asė, nors ir buvo palanki Feliksui, dažnai vienas pas antrą atsilankydavo, tačiau turėjo dar vieną savo garbintoją, kažkokį Eriką Seiler, kuris kaip tik buvo pas ją.

To netikėto susitikimo metu, sa-vaimė suprantama, įvyko aštrus pasikalbėjimas, nes Feliksas vieną kartą ant visados pasirožų sužinoję, kuriam iš tiesų ji priklausys.

Tuoju po to, minimam Erichui išėjus iš kambario, nes Feliksas su Sta-se kalbėjosi lietuviškai, gi minimas Eričas — vokiečis, Feliksas taip pat ėjo jau pas savo draugus. Bet kerštingas vokiečis dviem peilio smūgiais sužeidė Feliksą, kuris už pusės valandos, pašalinio asmens užtiktas ir atgabentas į savo kambarį, draugų akivaldoje tuoj pat mirė.

Zudiko užmačias ir kitus užkulis išaiškins teisingumo organai.

Sunku patelsinti ir tą mergaitę. Ji šiuo metu 29 metų, gi Feliksas buvo 32 metų, o tas antrasis garbintojas vos 21 metų.

A. a. Felikso Ivanausko kūno palydėti į kapus atvyko, tarp kitų, ir Amerikos armijos vyr. lt. Niemzyk, pas kurį jis paskutiniu metu dirbo, o taip pat IRO pareigūnai ir būrelis draugų.

J. Janušaitis

Išbuvo daugiau kaip 5 val. Ir čia netoliese esančio miesto Windsor Locks, St. Marys Church parapijos vadovo Rev. H. P. Carrig ir jo parapijiečių pastangomis tikrai širdingai ir turtingai per visą buvimo laiką buvome vaišinami. Mažuosius amerikiečių ponos pačios išmaudė. Apdovanojo, kas buvo reikalingas, rūbais ar avalyne. Ir visa tai energingo ir nuosirdaus Rev. H. P. Carrig ir jo parapijiečių iniciatyva. Išskal-bėjus su linksmais ir draugiškais amerikiečiais pasiskėjo, kad jie panašiai čia sutinka kiekvieną emigrantų oro transportą. Penkos valandos Amerikoje paliko ne tik gražiausią atsiminimą šioje kelionėje, bet taip pat pavyzdžių, kaip nuosirdžių žmonių geri norai gali daug reikalingesnis pagalbos padėti. Nieko nepadarysi — vis tai Amerika ir jos žmonės! Atsigaivę po daugiau kaip penkių valandų važiavimų Amerikos žemėje, nuosirdžiai atsiveikino me su mūsų geradariais ir, jų palydėti, pripilta alyvos, benzino ir atėjo naujas lėktuvo personalas, apie 22,30 min. vėl pakilome į orą. (B. d.)

Schweinfurto emigracinė stovykla

Emigracinės stovyklos direktorius C. W. Le Grand Naujų Metų progą sveikindamas raštu visus tarnautojus ir dirbančiuosius, pabrėžė, kad šie 1949 metai bus tikrai emigraciniai ir DP įkurdinimo naujose tėvynėse metai. Tarp kito direktorius, dėkodamas už atliktą ir atliekamą stovykloje organizavimo bei įrengimo darbą, pažymėjo, kad Schweinfurto Emigracinė Stovykla, nors ir iš jauniausių, yra viena iš gertausiausių sutvarkytų ir įrengtų. Patys didžiausi ir sunkiausi organizavimo ir įrengimo darbai buvo atlikti čia dirbančiųjų lietuvių.

Š. m. sausio 3 d. įsikūręs ir susitvarkęs Frankfurto USA Sub-Konsulatas pradėjo emigrantų priėmimą į Ameriką.

Per šią emigracinę stovyklą, neskaityt išvykusių mažesniems grupėmis prieš Naujus Metus, į Prancūziją ir Belgiją, š. m. sausio 13 d. išvyko didesnė grupė emigrantų į Turkiją: t. y., iš 387 musulmonų, gyvenančių Schwabach/Vogelherdo stovykloje, 175 asmenys išvyko į ten savanoriškai, kur jie bus įkurdinti ir pagal turimas specialybes aprūpinti darbu.

Tą pačią dieną išvyko pirmasis emigrantų transportas iš šios stovyklos į Bremeną, o iš ten į USA, viso 61 asmuo, kurių tarpe 22 lietuviai, 3 latviai, kiti kiti tautybių. Seikantis transportas į USA numatoma išvykti vasario pirmosiomis dienomis.

Po Naujų Metų prasidėjo vėl

emigrantų tikrinimas Australijai, nors 1948 m. spalio-lapkričio mėn. jau praėjė komisija į Australiją apie 1200 asmenų išvykimo teblaukia iki šiol. Šios grupės viengungiams bei šeimose suaugusiems vaikams paviko š. m. sausio 29 d. prisiūngti prie nepilno transporto iš Butzbacho emigracinės stovyklos ir, pagaliau, vykkti.

Nuo šios emigracinės stovyklos įsikūrimo pradžios iki š. m. sausio mėn. pabaigos, per ją išvyko iš viso 821 emigrantas: į Braziliją — 399 (10 lietuvių), į USA — 61 (22 lietuvių), į Turkiją — 175, į Australiją — 51, į Belgiją — 41 ir į Prancūziją — 94.

Š. m. sausio pabaigoje emigracinis formalumas atliekančių stovykloje gyveno 1917 emigrantų, tarp kurių 1405 į Australiją ir 486 į USA.

Iš Liet. Inžinierių S-gos Užsienio, Schweinfurto skyr. iki šiol emigravo 6 nariai: archit. L. Abromonis į Kanadą, archit. inž. V. Melilūnas ir dipl. inž. K. Tymukas į Australiją, dipl. inž. V. Kuodyš į Angliją, dipl. inž. V. Pšedzieckis ir dipl. inž. Šterna į Kanadą, į USA laukia greito išvykimo dipl. inž. J. B. Sidzikauskas, inž. J. Urbelis ir inž. G. J. Lazauskas.

Emigruojančių patarnavimui, emigrac. stovyklos patalpose, lietuvis foto mėgėjas įsteigė foto atelę, kurioje reikiama greitai aprūpina emigrantai trūkstančiomis prie dokumentų fotografijomis. K.K.

Tendencija ir informacija

KAIP IŠ TIKRŲJŲ ATRODO PIETINĖSE JAV VALSTIJOSE?

„Gyvenimas ir pietinėse JAV srityse nėra toks baisus.“

(Žiburiai, 1949. 2. 1 d. 1 ir 4 psl. antraštės per 3 sk.)

„Nei ūkiuose (net pietiniuose statuose), nei sargų ir tarnalčių darbas nėra toks baubas, kaip jį nupiešia.“

(Ten pat, 4 psl.)

Spręsk pats, mieles skaitytojai, katrais pareiškimais teisingesnis: pirmasis, kurį ypatingai išryškina minėto laikraščio redakcija, ar antrasis, kurį tame pat laikraščio numeryje pateikia bendradarbis A. B., jau gyvenęs Amerikoje.

„Tuos, kuri kultivos pusiau laukinius Texaso, Louisianos, Missisipės ar Oklahomos laukus, kankina sunkiai pakentimi karščiai... Dėlto jokių būdų nepatartina vykti į pietinius stetus, bet reikėtų stengtis pakliūti daugiau į šiaurę, arčiau Kanados.“

(Žiburiai, 1949. 2. 1 d. 3 psl.)

Sovietų ūkis / Rašo Ged. Galvanauskas

Pastarasis penketis. Kai dvi stovyklų nuolat rungtis politinėje srityje, nejuokiamis iškyla sovietinio ūkio pajėgumo klausimas. Jį aptarti nėra lengva. Sovietinė statistika yra propagandinė priemonė ir melo priedanga. Maskva nuolat naudoja milijonines ir milijardines skaitlines, kad lengviau sumalšytų protą savo piliečiams. To tikslu besiekiant, neretai ir pačiam Gosplanui

smegenys pavargsta. 1948 m. atskirų ketvirtinių duomenis besiekiant priklampai išplaukia išvada: jie prieštaringai vieni kitiems. O tame žaidime statistiniai domeniniai reikia rasti raktą rūpimui minčiai išpėti. Čia patelkiami duomenys yra išdava ilgesnio skaitliavimo. Jie leidžia mums daryti išvadą, kad tik 1948 m. įvyko persilaužimas, t. y. prašoktas pramonės lygis, buvęs 1940 = 100:

Gamyba	1945	1946	1947	1948	1950 Planas
TSRS	58	70	92	114	148
Vok. užimt. srit.	—	40	53	73	115

Sovietinio ūkio persilaužimas iš karo į tautos meto apystovą vyksta nepaprastai sunkiai. Pirmaisiais metais metais vyravo nusivylimas, nuovargis. 1947 m. pagerėjo padėtis, bet atleisti karių dalis buvo įjungta į ūkį. Bet tų metų pavasarį pradėta vykdyti apsiginklavimo programa. 1948 m. padaryta pažanga, bet toli ne tokia, apie kurią Molotovas kalbėjo 1948. XI. 7. Keiškiausia, kad jo paskelbtus išpūstus duomenis pats Gosplanas gerokai apkarpė.

Išvairių žaliavų ir kuro gamyba nuo karo pabaigos padidėjo 40–50%, išskyrus cementą 240%. Pastebėtina, kad geležies, plieno, anglies, o ypač elektros ir žibalo gamyba toli nėra sparti, kaip užplanuota. Žibalo 1948 m. pagaminta 22 mil. t ir tik 1950 m. tikimasi pasiekti 35 mil. t, t. y. prieš karą buvusį kiekį.

Kai įvairių mašinų ir techninių reikmenų gamyba 1948 m., palyginti su 1945 m., padidėjo 200–600%, vartojimo reikmenų gamyba sukasi tarp 150–200%. Sovietų viešpačiams rūpi pagerinti ne dirbančiųjų padėtį, bet techniškai atstatyti kraštą, kad jis būtų pajėgus apsiginkluoti.

Tautos pajamos. Minėtoje kalboje Molotovas nurodė, kad žemės ūkio gamyba toli prašoko buvusią 1940 m. Ar galima tikėti tiems žodžiams? Nors gyvulių ūkis prieš karą buvo apieistas, tačiau tikra, kad raguočių ūkis dar toli lygmenis, buvusio 1940 m. Tiesa, sovietuose žemės ūkio gamyba yra menkutesnė, nes sudaro 4% tautos pajamų.

„Konomist“ 1948. XII. 1 d. numerįje prileidžia, kad tautos pajamos yra pasiekusios tik prieškarinį lygį. Norint atstatyti, kas buvo sugriauta karo metu, reikia žymiai stambesnių tautos pajamų. Tuo tarpu ir Gosplanas prileidžia, kad tik 1950 m. tautos pajamos galinės 38% prašoki buvusias 1940 m.

Ar vertinti sovietų tautos pajamas? Ar jos palygintinos kituose kraštuose esančioms? Kuri jų dalis atitenka vartojimui ir apsiginklavimui? Gosplanas išvirkščia galvose, kurią vadina marksistine, nevlėnodu pagrindu skaičiuoja: tautos pajamų — pastoviomis kainomis, o gamybos — kintančiomis, sudaro di-

deles klišės rimtai vertinti sovietinės tautos pajamoms. Kai kurių gaminių: traktorių, mašinų, įrankių kainos išpūstos, o tautos pajamos vertinamos 1926–27 m. buvusių kainų pagrindu. Bet ir čia esama neleistinų apgaulių. Todėl tautos pajamų vertinimas reikalauja eilės pataisų. Harvardo universiteto Colin

Clark leidinyje nurodoma, kad 1938 m. buvusios tautos pajamos sudarė 50% buvusių 1913 m. Tačiau minėtas autorius daro klaidingą išvadą, kad sovietinis karinis pasirušimas buvęs žymiai menkesnis, kaip 1913 m.

Kitas statistikas Alex. Gerschenkron tvirtina, kad pramonės pajamos Sovietuose padidėjęs ne 900%, o geriausiu atveju 600%, palyginti su 1913 m.

Galop Paul A. Baran palygino Sovietų ir JAV 1940 m. tautos pajamas. Sovietuose išpuolė galvai 153 dol. metams, kai JAV — 600 dol. Tuoju noriu pastebėti, kad nuo to laiko JAV tautos pajamos padidėjo 50% ir siekia 900 dol. metams, kai Sovietuose sumažėjo 30% ir dabar gali išpulti metams 97,1 dol. vienam asmeniui.

Sovietų ir JAV rungtyniavimas. Jų santykis aškus. Tačiau kuriuo būdu Sovietai gali skirti tokias milžiniškas sumas pramonei atkurti?

1948 m. tautos pajamos siekusios

Saugumo rūpesčiai šiaurės regijone

Rašo Karolis Milkovaitis

Šiuo metu vyksta tylios, bet didelės abipusės varžybos dėl Skandinavijos ir jos periferijų įjungimo sąvonių įtakos sferon. Ir netolimos ateities pasaulio įvykių vystymosi raidoje, Skandinavija suvaldins didelį vaidmenį, nes rusams ji yra puikus tramplynas ginkluotam suoliui vakarus, o vakariečiams ji turi dvejetainę reikšmę: 1) rusams įgalėjus Skandinavijoje, išsipildytų vienas generalinių jų siekimų ir Anglijos padėtis pasidarytų tokia pat kritiška, kaip 1940 m. Hitleriui planuojant invaziją į salas ir 2) ji vakariečiams yra nepaaimama bazė gynybos kare, iš kurios patogiai gali operuoti visų ginklo rūšių kariuomenės. Tokiu būdu Skandinavija neabejotinai stovi prieš istorinę apsisprendimo alternatyvą. Nors skandinavams jų tradicinę neutralumo politiką toliau testuoti vargu ar beinama, tačiau ten sėdį valstybės vyrai savo šaltu protu pasižymėjusių galvų nepameta ir nesileidžia lengvai nei dolerių, nei bombonių pažadams suvilioti. Dėl kokios priežasties skandinavai, o ypač švedai dar vis negali apsispręsti: prisidėti prie Atlanto pakto ar ne, labai vykusiai formuluoja vienas vokiečių žurnalistas, sakydamas, kad skandinavų jausmų polėkis skiria didžiulį vandenyną, — gi protą išpėnčiai veikia slaurutis ruožas per Baltijos jūrą, kilometrinius nuotolis nuo Lübecko, valandinis atstumas nuo bet kurio paslėpto rytų aerodromo.

Tačiau šiuo dar ne viskas pasakyta. Dėl Skandinavijos abiejų pusių ir negalėjimo apsispręsti, kalti yra

dar du dalykai: 1) Danijos ir Norvegijos nepalyginamas silpnumas ir 2) kiek skirtingas šių valstybių geopolitinis išsidėstymas. Trumpai, bet valdžią apybraižą iš to kylančių politinių nuotaikų, kurios šiuo metu Skandinavijoje vyrauja, duoda danų „Finanztidsende“. Laikraštis rašo, jog Norvegija savo politiką orientuoja į vakarus, švedai būriuoja maždaug Suomijos kryptimi, o Danija yra mažutis, nuo spintos nukritęs kiaušinis, kuriam niekas negalys padėti.

Kad susidarius šioji tokį Danijos karinės parengties valdžią, patuokime trumpą ištrauką iš Danijos oficiozo „Social-Demokraten“: „Danija po ginklu turi tik mažumą tūkstančių vyrų. Karuomenės apsiginklavimas dar vis yra per menkas. Iki praėjusių metų pavasario karuomenės reikmenų buvo įgyta tik už 150 milijonų kronų, tuo tarpu krašto apsauga, kuri lygtų 1937 m. biudžetui, būtų pareikalavusi 1,5 milijardų kronų. Danija iki šios dienos dar neturi nė vieno modernaus ir kovai tinkamo naikintuvo. Visas Danijos karinis biudžetas sudaro tik 1,5% visų krašto įplaukų“.

Norvegijoje padėtis yra nedaug šviesesnė.

Švedų gen. majoras von der Lancken paruošė brošiūrą, kurioje jis kaip tik nagrinėja Skandinavijos saugumo problemą. Nors autorius pasisako už bendrą Skandinavijos užsienio ir krašto apsaugos politiką, tačiau apie tai — užakcentuoja autorius — negali būti jokios kalbos, kol Danija ir Nor-

vegija esančios taip beviltiškai silpnos. Norvegija turinti savo specialius saugumo interesus šiaurės Atlante ir Špicbergene. Danija turi rūpintis Grönlandija ir Färøeris. Švedai turinti savo karčias problemas prie Baltijos, kurios, Danijai bei Norvegijai niekuo negalint padėti, išimtinai švedijos pečius stėgia.

Apskritai, Skandinavijoje susidarusi specifinė sunarpiota padėtis. Pastaruoju metu tenyškiai valstybės vyrai pakartotinose konferencijose šią sunkią problemą nagrinėjo. Jiems yra viliojanti galimybė iš atkistų rankų palmti siūlomas gėrybes, tačiau antra vertus, bijomasi, kad trečiasis nenumuštų imančiam rankų. Iš šios perspektyvos išeinant, skandinavai negali nerespektuoti logikos dėsnio: jiems aiškiai pakrypus į vakarus, Amerika nedelsiant turėtų šią silpną poziciją sustiprinti nemažais savo kariuomenės bei ginklų kontingentais, o gal galėtų rusų būti klaidingai suprasta ir virsti pretekstu ginkluotam žygiui pradėti. Tokiu būdu sunku yra surasti kitą išieties formulę, kaip išimtinai patiemis rūpintis savo krašto saugumu.

Tačiau nežūrint šitokios padėties, tyli abipusė kova dėl Skandinavijos intensyvi. Vakarai, atrodo, žūbūt pasiryžę jos rusams neužleisti. Washingtono buvo pareikšta, jog JAV pagelbės, kad Norvegija ir Danija tuč tuojau būtų įtrauktos į pasitarimus. Kariniai ekspertai taip pat proga teikia svarios reikšmės Danijos Grenlandijai, Arktikos gynybos atveju.

Kaip Skandinavijos problema iš-

New Yorkas ir žydų problema

Prancūzų ūkinis laikraštis „La Tribune économique et financière“ viename savo paskutiniųjų numerių, originaliu požiūriu paliesdamas ir nagrinėdamas žydų problemą, rašo: „Tai buvo svarbiausia New Yorko žydai, kurie iškovojo pergalę, žydai, kurie iš Amerikos neišvyko ir kurie Amerikos pilietybės neišžadėjo, kurie suteikė Izraeliui pagalbą, panašią į amerikiečių suteiktą Europai. Ir jeigu tai dar kiek užsistėtų, galėtų kilti sunkumų ilgesniam laikui. Antisemitizmas Amerikoje yra toks pat jausmas, kuris prilygsta antipatijai

prieš negrus. Amerikiečiai negalės ilgai pakęsti, kad New Yorkas būtų galima vadinti didžiausiu žydų miestu pasaulyje. Gal būt toli, kol Izraelis bus savos rūšies amerikiečių kūriny. Viduržemio jūros pakrantėje. Tačiau jeigu Izraelis parodytų nepriklausomybės norą arba nusigrįžtų nuo amerikiečių įtakos, kad pasiduotų sovietiskajai, — New Yorko žydai už tai turėtų atgailoti. Kitais žodžiais tariant, didžiųjų žydiškųjų masių izraelitizmas nacionalizmas Amerikoje bus tik toli toleruojamas, kol jis tarnaus amerikiniams interesams.“

tiskai — apsiginklavo. Taip atsitiranda naujos apsiginklavimo imonės.

Sovietai tegali apsiginkluoti tik gerokai apkarpius gyventojų vartojimą ir didžiąją dalį tautos pajamų paskyrus tam tikslui. Visa tai daroma centralizuotai, planingai.

JAV yra visai kitose būklėje. Praėjusio karo metu į apsiginklavinimą investuota apie 20 mrd. dol. Naujos imonės kuriamos iš tautos pajamų. Prez. H. Trumano 1949. I. 20 d. pasakymoje kalboje nurodyta, kad vartojamų gėrybių trūksta ir gresia infliacija. Tai reiškia, kad JAV skiria taip pat milžiniškas sumas apsiginklavinimui, nes ateinančiame biudžete tam reikalui numatyta 34%.

Sovietai, numatydami ateities karo eiga, apsiginklavimo pramonę telkia Užuralyje. Tuo tikslu permeta milžiniški skaičiai darbininkų ne vien politiškai — tautos išnaikinti, bet ir ūkiškai sumetimais.

Vieni ir kiti kalą ginklus. Abu kraštai rungtyniauja apsiginkluoti. Tas ir lemia laiko vilkinimą politiniu žaidimu. Bet jų pajėgumas nevienodas. Sovietai yra tuo mirštančiu, lojančiu šuneliu, kuris vejasi lekiąntį Vakarų pasaulio automobilį. Sovietai primityvūs ir vergijos ženklai. JAV — laisvi piliečiai, kurie dirba mojami kapitalo. Bet ir JAV neilgai galės ginkluotis skiriant kasmet po 15 mrd. dol. JAV, kaip ir Vokietija, apsiginklavus turės paleisti karo mašiną ne vien bolševizmui sunaikinti, bet ir naujoms rinkoms išsikvoti.

sispręs, artima ateitis turėtų parodyti. O tuo tarpu Amerika ir Rusija lenktyniaudamos ginkluojasi. Kuri iš jų pirmoji užaibrėžtą tikslą pasieks, toji bus persvarioje ir oponentui — ar taktiškai ar ginkluotu būdu — galės savo valią padiktuoti. Atsisveigiant į nepaprastą karo technikos pažangą, ko gero, pusės pirmumo galėtų pakakti, likimo ratui pasuktį pagelbėjama linkme. Tačiau tragiška yra, kad vienas oponentų yra matomas, o kitas užsirašęs ir paslaptimi apgaubtas. Ir todėl neaišku, kuo jis vieną gražią dieną galėtų pasaulį nusteibinti. Betgi tokiam eventualumui sutikti, Amerika savo rankose laiko jau gerai išvystytą atominę paslapties monopolį.

Pasaka apie du brolius

Išėjo kartą broliai pro duris, tuoj vyresnysis ir sako: — Kaip matau, greitai vesėlija namuos turėsim. — O ką tu manai, laukslu, kol tu išsirinksi, — atrėžia jaunesnysis.

— Bet kaip bus, kad Barbutė po kubilo sėdi? — rūpinas Baltrus.

— Geras būtum, tai nuvožtum, — prikiša Antanas.

— A, norėtum? — klausia Baltrus.

— Kodėl ne, — atsako Antanas.

Abudu susijuokia ir nueina kas sau: Baltrus sumų lodyti, o Antanas Barbutę plunksnų pšėyti. Ateina sekmadienis — Baltrus girgždančiais batais, o Antanas klumpėmis apsiavęs į šokus eina. Baltrus šoka, o Antanas iš kampo į Barbutę žiūri. Išves ją kas šokti, tai Antanas ir nusisuka ir gniaužia kumštį. Gerai, kad piemėnė bernal tik iš bėdos šokino, o tai būtų kilęs dantų daužymas.

Kaip vėjas sukosi asloje Baltrus, o Barbutė kaip nendrė siūbavo. Bet Baltrų matė visi, o Barbutę tik tai Antanas. Baltrus šokino visas, bet namo nė vienos neįdėjo, o Antanas nešoko nė su viena, bet vienas namo neidavo. Baltrui būdavo visada gera, o Antanui tik vasara. Baltrui patiko, kad ji visi mato, o Antanas prie žmonių bijojo Barbutės prisiliesti.

Baltrus visas višiojo, visom žadėjo, bet nė vienos neėmė, o Barbutės sesuo ir neviliodama ištekėjo. Atvažiavo piršliai iš kitos parapijos, pasidėrėjo, sulygo ir išsivežė per Velykas. Barbutė sukosi ant vienos kojos ir šaukė: — Išlindau iš po kubilo! Išlindau iš po kubilo!

O Antanas kramtė nagus ir nesidžiaugė.

Kai laukuos sužaliavo, Antanas ir vėl pasiėmė už botago, o Barbutė sėdo prie staklių. Ir kai Antanas per dieną tik apie ją galvojo, Barbutė galvojo apie šimtą, nes Antanas vis

dar buvo piemuo, o Barbutė mergavo. Ir nors Barbutė tebuvo šešiolikla, o jam aštuoniolika metų, su ja dabar visi bernai kalbėjo, o Antanui nė viena merga neturėjo ką pasakyti. Barbutė rėdės motinos mergautiniais, o Antanas vis motinos rauktais trinityčiais. Bet nors Antanas apie ją visą dieną galvodavo, tačiau jos nelaukė, o Barbutė galvojo apie daugelį, bet laukė tik jo vieno.

Vakarais Barbutė bėgdavo tai šen, tai ten, kur tik jaunimas susiburdavo, o Antanas kas vakarą tik naktigonėn įėjo. Nujos, supančios arklus ir guli per naktį atviromis akimis prie lauko, negirdėdamas nei senų pasakų, nei jaunųjų juokų. Gulėjo taip, gulėjo ir vieną naktį neiškentė. Atsikėlė ir patraukė pabališais į kaimą. Pamėgino kartą, patiko — kas naktį pradėjo ten ir atgal vaikščioti. Palauks sutemos ir eina. Ir randa Barbutę laukiančią. Susės sodelyje tarp agrastų ir laikosi už rankų iki gaidžių pragysta. Pragysta — Barbutė ir bėga pirkion, o Antanas patvoriais, pakluonėmis, užuolankomis pas arklus grįžta.

Išleido vieną vakarą, per pačią darbymetę, Baltrus merginėtį. Kur neina, niekur nelaukia, visos po darbo išisi. Perėjo bernas kaimą ir grįžta atgal. O gi žiūri — Barbutė ant vartelių rymo.

— Lauki, — klausia jis.

— Laukiu, atsakė ji ir juokiasi. Ir duobutės žanduose juokiasi. Ir krūtyta, tai aukštyn pasirita, tai žemyn atsūlęsta.

Žiūri bernas ir mato, kad ne plemenė, tai ir sustojo ir juokina. Stovi valandą, stovi dvi ir vis dar smagu kalbėtis. Tik žiūri, kad jau ana nerimsta. Ir ant vienos kojos pastovi ir ant kitos, tai per petį žvilgčioja. Jau nebesijuokia, šnabžda, krūpčioja. Matosi, kad tėvo bijo. Tai ir atsisveikino bernas. Paėjo keis žingsnius, o čia plumpst akmuo į nugarą. Sudejavo Baltrus, pasiraivė ir šoko slapuko ieškoti. Apibėgo visus kampus, bet nei jo nei Barbutės jau nerado. Pastovinavo, pasiklausė ir nuėjo nugarą kasydamasis. Rytą gi sako broliui: — Blogai, Antanai, kažkas tavo Barbutę naktimis lanko. Vakar tik stabtelėjęs prie vartelių gavau akmeniu į skobas.

— Neimk, kur ne tau padėta, tai negausi, — atsakė iš pantiurų Antanas.

— Išsigandai? — paklausė Baltrus. — Nebijok, aš už tave prižiūrėsiu. Akmenimis manęs nenubaldys.

Antanui sudiegė širdį, nusopėjo, bet jis nieko neatsakė, tik plaukštelėjo botagu ir nuėjo.

Ir tikrai. Ateina jis naktį per daržus ir dar iš tolo girdi brolių Sidarų sodelyje alasavojant. Laukė valandą, laukė dvi, o tas vis namo neina. Ir gaidžiai pragysto belaukiant — Baltrus vis sėdi. Ką darys piemuo: apsisuko ir nušvilvino prie arklių.

Kitą naktį ir vėl tas pats. Trečią naktį Antanas neiškentė: kaip ėjo, taip ir atėjo.

— Be reikalo ėjai, sakiau, kad pridabosiu, — juoku pasitiko brolis.

— Sėskis, Antanai, — numesdama Baltraus ranką nuo pečių pakvietė Barbutė.

— Matau, matau, — atsakė Antanas neišsuduodamas. — Dėkui.

Atsisėdo ir tyl, o anle šnekasi. Baltrus juokiasi, ir Barbutė juokiasi. Antanas sudreba, Barbutė jam ranka paspaudžia. Paspaudžia, ir vėl viskas gerai. Ir taip visa naktį. Tik Barbutė atsisveikinus Antanas prabilo:

— Ir vilkas avelas ganė.

— Taigi, — pritarė brolis.

— Bet kartą avinas jam dantis išmušė, — iškošė Antanas ir peršoko per tvorą.

Baltrus garsiai susijuokė ir pradėjo švilpauti. Antanas taip pat per daržą eidamas švilpavo. Taip ir nušvilpavo kas sau.

Žiūri kitą vakarą Baltrus, kad Antanas nesirengia naktigonėn, tai ir klausia:

— Gal šiandien arkliai patys Lankaraistin nueis?

— Gal ir nueis, — atsakė Antanas.

— Kaip matau, plemenims nuo ilgo ganymo ragai ilgaug.

Ar tik nereiks aplaužyti? — pastebėjo Baltrus.

— Pabandyk, — atsakė Antanas išsižergdamas. Gal būtų Baltrus už ragų ir griebęs, tik žiūri — tėvas iš tvarto arklus vedasi.

— Ilgai nespapsok, — sako jis Antanui, — išimiegok nors kartą, o tai jau ir kojų nepaveiki.

KULTŪRINIS GYVENIMAS

Dailininkai ir architektai^{*)}

Mūsų organizacinė iniciatyva yra mūsų pasididžiavimas. Tarp daugelio tremties organizacijų, pėnai įsikūrę „Pasaulio Lietuvių Dailininkų ir Architektų Sąjunga“. Pažvelgus į šios naujos sąjungos pavadinimą, iš vienos pusės tenka sveikinti, kad dailininkai kuria savo profesinę organizaciją ir mūsų kultūrinis gyvenimas šakojasi, tačiau iš kitos pusės ryškėja, kad mūsų organizaciniai gebumai darosi kenksmingi, jei jie peržengia tam tikras ribas.

Yra sena taisyklė, kad iki šiol Lietuvos architektus: Vytauto D. Universiteto ir Aukštesniųjų Technikos mokyklų absolventus jungia seniai įsikūrusi ir sėkmingai veikianti Lietuvių Inžinierių Draugija Užsienyje. Tai yra tradicinis tešyns Lietuvių Inžinierių Draugijos Lietuvoje. Lietuvos architektų, tiek mokslo programa, tiek jiems statomi užduotiniai, daugeliu atvejų skiriasi nuo vakarų Europos architektų. Priešasčių tam yra daug ir svarbių ir jų čia nėra reikalo kartoti. Tačiau paėmus kad ir tos dėlio pat Vokietijos architektus, jie vis buriasi vienoje draugijoje su inžinieriais (Berufsverband der Architekten und Bauingenieure). Gal kitur yra kitaip (Prancūzijoje), bet svetimos tradicijos mums nėra pavyzdys, nors ir atsiranda žmonių, kurie mėgsta vaikytis svetimus vėjus ir visų gėrybių šaltinį randa tik užsienyje.

Tiesa, Meno Mokykla Kaune paskutiniiais Nepriklausomo gyvenimo metais pradėjo ruošti pritaikomajam menui dailininkus (namų vidaus dekoravimo etc.), suteikdama jiems, berods, architektų vardą. Tačiau ir čia per trumpą laiką nusistovėjo tradicija, jog šie absolventai pirmoje eilėje yra dailininkai-pritaikomo meno reprezentantai. Lietuvos architektų priklausomybė Lietuvių Inžinierių Draugijai yra ir lieka visai aiški ir neginčytina, išplaukianti iš mūsų krašto specifinių sąlygų. Iš kitos pusės, atrodytų labai neskanu, jei Meno Mokykla savo programon įtrauktų aukštesios matematikos, statikos ar miestų planavimo kursą. Todėl yra visai nesuprantamas motyvas, kai naujos sąjungos iniciatoriai pasiūla apimti jiems nepriklausančias profesijas. Ir kieno gi įgallioti? Tuo labiau, kad architektai turi jau savo nusistovėjusias tradicijas ir priklauso seniai įkurtai Lietuvių Inžinierių Sąjungai.

Nereikia įrodinėti, kad tiek dailininkų, tiek architektų, profesijos yra vienodai geros ir reikalingos, kaip ir visos kitos, o dailininkų profesija tremtyje gal dar reikalingesnė ir dėkingesnė, tačiau tremties gyvenime pasidarytų visiškai suirutę, jei rašytojai pradės organizuoti dailininkų sąjungas, architektai — gydytojų etc. Yra aišku, kad architektai ir dailininkai stovi arčiau vieni kitų, nei rašytojai su gydytojais, tačiau tai anaipol neduoda teisės naujos sąjungos iniciatoriams naudotis svetima etikete. Yra suprantama, jei dailininkų sąjunga neatsisako priimti savo nariams tuos architektus, kurie pareiskia norą ten įstoti, bet yra visiškai netvarkoj, kaip dailininkai, niekieno neprašomi, pasisauja kurti architektų profesinę sąjungą. Jeigu kuriant naują dailininkų organizaciją, ten dalyvavo vienas kitas architektas (greičiausiai neįsigilinęs nei į status nei į organizatorių tikslus), tai dar nereikia, jog dailininkai gavo carte blanche kalbėti Lietuvos architektų vardu ar bent jų daugumos (tremtyje gyvena 90% visų Lietuvos arch.).

Ne mažiau rūpestio architektams kelia visiems gerai žinomos ir dailininkų tarpe populiarios jų tarpusavio rietenos, į kurias anksčiau ar vėliau turės būti įtraukti ir architektai, kuriems ši veikimo rūšis iki šiol buvo nežinoma. Yra sakoma, kad nėra namų be dūmų, tačiau tie metodai, kuriais spėjo pasižymėti kai kurie dailininkai kultūriname gyvenime, anaipol nesiderina su jokios organizacijos vardu. Tuo tarpu kokia yra garantija, kad šis elementas, susisukęs gūžta Pasaulio Lietuvių Dailininkų ir Architektų sąjungos šėšelyje, nebandys ir toliau savo destruktivią veiklą tęsti. Ir taip viena gražią dieną architektų vardas bus išvilkamas viešumon tam, kad viena

dailininkų grupė galėtų juodinti savo oponentus. Jeigu prieina iki to, jog nesidrovima panaudoti spaudos puslapius tarpusavių sąskaitų suvedinėjimui ir savęs-reklamai, tai sunku tikėtis, kad architektai galėtų išsilaikyti nuošaliai nuo tų rietenų, kurias kai kurie dailininkai jau ne šiandien yra užmašę ir ieško kompanjonų surūgusiam viralui srėbėti. Klekvienas rimtas dailininkas patvirtins, kad joks darbas darosi nelmanomas ten, kur įsimeta vienas kitas šių „organizatorių“. Jau Lietuvoje mes matėme, koks vulkaniskas buvo dailininkų gyvenimas, ir kiek visokių draugijų ten nebuvo sukurti! Jaunujių, senųjų, realistių, modernistų etc. Bet rūko tik bimbinkink! Ir visas šis vinlgretas šiandien bandoma uždėti architektams ant sprando. Todėl, mieli collegos dailininkai, atleiskite mus nuo tos sunkios pareigos, nes mes turime jau savo sąjungą ir nusistovėjusias „kryptis“ ir „metodus“! Mes sveikiname kiekvieną iniciatyvą, kuri remiasi ne reklama, bet kultūrinio darbu, tačiau mes neturime jokio noro tapti garšiais žmonėmis. Gi sekant mūsų kultūrinį gyvenimą, tokios galimybės gali greitai susidaryti. Mes taip pat nenorime, kad Lietuvos architektų vardas būtų linksnuojamas per viso pasaulio spaudą. Užtenka tik, kad vienas Jūsų sąjungos narys išstos įstos, kaip pasipils skelbimai su pa-

rašu „Pasaulio Lietuvių Dailininkų ir Architektų Sąjunga“. Gal būt čia skonio ar tono dalykas, bet mes tokius reikalus tvarkome kitaip: yra paštas ir šion įstaigos įmetus laiška susidaro galimybė išreikšti pačius komplikuočiausius savo nusistatymus.

Ne mažiau įdomi ir sąjungos programa. Spaudoje buvo užtenkamai rašyta apie „profesorių“, „daktarus“ ir kitus tremties bakalaurus, tuo tarpu naujoji sąjunga savo Naujų Metų pranešime rašo: „Jos nariu gali būti ir tas, kuris, kad ir jokios mokyklos nebaigęs, yra aktyviai ir sėkmingai savo srityje pasireiškęs“!!! Kaip ir kas bebūtų, bet čia mieli collegos dailininkai duoda tokį šuolį į priekį, nuo kurio mes, architektai, toli atsiliekame. Ar dar nepakanka pavyzdžių, kad Lietuvos mokslininkai, profesoriai, daktarai jau ir taip be galo kenčia nuo naujųjų „profesorių“, o Lietuvos mokslas yra maišomas su purvais. Tuo tarpu sąjunga kviečia visus diletantus ir žada jiems savo globą. Ir kaip gi nestos! — tokia sąjunga, jei neturėdama jokio profesinio pasiruošimo, tuojau gauni „Lietuvos Dailininko ir Architekto“ etiketę, o logiškai einant, ir vardą. Mes, architektai, nesame išrinktieji ir pašauktieji žmonės, bet mes negalime leisti, kad Lietuvos architektai, o tuo pačiu ir inžinieriaus vardas būtų sutriptytas cukrinių nendrių plantacijose ar Brazilijos pampose. Nesuklysiu pasakęs visų architektų vardu, jog kaip praieityje, taip ir ateityje Lietuvos architektūrą ir Lietuvos statybą atstovavo ir atstovaus ne asmenys „aktyviai ir sėkmingai savo srityje pasireiškę“, bet collegos-ės architektai ir inžinieriai, vadovaujami savo vyresniųjų collegų-profesorių. Ir nenuostabu. Jeigu tūlas naujos sąjungos narys, nežiūrintis spaudos paraginimų, iki šiol neturėjo drąsos pasisakyti, kad jo „profesoriaus“ titulas atsirado iš po nakties, tai kiek atsiras „dailininkų“ ir „architektų“, kai sąjungos skyriai bus įsteigti visame pasaulyje.

Taip pat be reikalo naujoji sąjunga ieško viso pasaulio lietuvių architektų adresų: jie visi yra Lietuvių Inžinierių Draugijos raštinėje. Rašyti šiuo adresu: Liet. Inž. Draugija Užsienyje, (13b) Kempten im Allgäu, DP Camp Schlosskaserne. Jeigu gerb. dailininkų sąjungos iniciatoriai ieško kitokių architektų, nei čia manoma, tai prašytumėm jiems ir kitokį vardą duoti.

Prisipažinkime atvirai, ar tas pats Naujų Metų sąjungos pasveikinimas, neseniai tilpęs spaudoje, nėra pigios reklamos priemonė? Iš čia aiškėja ir iniciatorių tikslai: su didele pompa ir nesiskaitant su jokiomis taisyklėmis suburti daugybę narių naujon organizacijon.

Na o paskui, mieli ponai, mes jau kalbėsime ne savo vardu, bet gausiausios tremties organizacijos, jos elito, vardu! Tada jau niekas

Dr. J. Kantrimas

Ką pasakoja mūsų žemė

(3)

Lietuvių vietovardžiai

4. Vietovardžių aiškinimas. — Mūsų vietovardžių yra įvairių įvairiausių. Daugis, ypač iš platesnės visuomenės, domisi jų reikšmine puse: ką tas ar kitas vietos vardas reiškia ir, gal būt, pasako apie pačią vietovę, jos gyventojus bei jų praeitį. Kalbininkai vietovardžiai kelia ir eilę kitų klausimų, bet jam rūpi ir jų kilmės bei reikšmės tyrimas. Čia pasistengsime išskirti bent būdingesnes reikšmines mūsų vietovardžių rūšis.

Ir vietų vardai seniau yra buvę paprasti, bendriniai žodžiai, kaip tai nevienu atveju ir dabar dar aiškiai matyti (plg. kaimas: Vėjos, Kaimeilis, Paežeriai, Išlaužas, Kalpelis, Kalnijos, Beržpelkis, Būda, Degimai, Papilė, Trakas ir kt.). Bet ar nuogaliai visi tokie jie yra buvę, sunku pasakyti. Dėl savo kilimo iš bendrinių vardu ir vietovardžių „keliamumo“ (perkėlimo kitur) nemaža vietų yra vienavardžių. Tačiau šiandien daugelio vietų vardu reikšmė bei kilmė sunku besuvalkyti. Tai apsunkina ne tik ta aplinkybė, kad tikrinių vardu sudėtis, ypač jų sudaromųjų elementų pasirinkimas, atrodo, iš senovės nevienu atveju buvo kitoks, bet ir tai, kad ir bendriniai žodžiai, kurie patarnavo vietų vardams praminti, ilginiui yra likę lietuvių pamiršti, iš gyvosios kalbos pagaliau išnykę. Kaip tik šiuo pastaroju atveju vietovardžiai ir paplido mūsų kalbos žodyną, nes mūsųose jie vieni tuo būdu tėra išlaikę kai kuriuos senesnius mūsų žodžius. Pvz. Guovainiai šalia latvių govā (= guovs) „karvė“ rodo buvus ir mūsų kalboje žodį guov-.

Bet liaudis tokius neaiškius, neaiškios kilmės žodžius linkusi aiškinti. Ilgainiui yra susidariusių pavardimų, aiškinančių šokių vietovardžių atsiradimą. Seniau tie pavardimai buvo paplitę ir šviesuolių sluogsnuose, ypač kad šiandieniniis nei kalbos, nei toponomastikos (vietų vardu) mokslas dar nebuvo pažinęs. XIX a. pradžioje buvo kartojamas pavardimas apie jūrininkų vadą Nemuną, nuo kurio esąs gavęs vardą Lietuvos upių tėvas. Šie jūrininkai Nemuno upe priplaukę Dubysą, kurios apylinkėje radę žinomą žinyną ir pradžiugę dainavę: „Se radom, se radom“. Paskui įsikūręs čia miestelis buvęs pramintas Seradomu, arba Seredžiumi. Dubysa mylią paplaukę, jūrininkai sustoję pasilsėti. Stovyklai parinkę vietą, jie tarę: „Čia kiškim ženklus (vėliavas)“. Taip paskui atsiradęs Čekiškės miestelis. Nuplaukę toliau, patekę į neįžengiamas girias ir šlaip privargę, nusiminę vis kartoje: „Ar yra galas?“ Čia įsikūręs Arlogalos miestelis. Pagaliau

nugalėję kiltis, pamatę pasiekia savo tikslą, džiūgavę: „Bet yra galas“. Nuo to likęs pramintas Betygalos miestelis. (Zr. M. Biržiška, Lietuvos geografija, 1918, psl. 90.) Vištyčio ežeras gavęs vardą nuo vandens cypėjimo vištyčio balsu. Kai kartą mergaitė, atėjusi į ežerą skalbtis, ištarusi jo vardą, „šypsi kaip vištytis“, ežeras nustojo cypėti, o paskui mergaitė apakusi.

Žinoma, šloks „vietovardžių epas“ toli gražu nevaldo istorinės tikrovės ir neduoda tikrosios vietų vardu etimologijos, jų tikrosios kilmės aiškinimo.

Visoje mūsų vietovardžių įvairybėje pirmiausia galima skirti dvi dideles grupes: gyvenamų ir negyvenamų vietų vardus (nors tikslesne prasme pastarieji ir netikėtų vietovardžiais vadinti). Iš pastarųjų ypač svarbūs vandenų, pirmiausia didesniųjų upių ir ežerų, vardai, kurie paprastai yra senesni už gyvenamųjų vietų vardus. Mat, didelės upės ir ežerai buvo praminti vardais tais laikais, kai tik žmonės su jais susidūrė. Šie vardai išliko per amžius, net ir didelėms naikinantiems karams ar marams aplankius jų apylinkių gyventojus, nes paprastai visi iki vieno gyventojai neišmirė, neišnykdavo, ir tuo būdu jų vandenų vardus galėdavo perduoti, tolimesnės kartoms. Jau kas kita gyvenamosios vietos: jų toli gražu ne visos teisliškai iš pačių seniausių laikų su senuoju savo vardu. Žuvus ar išnykus visiems vietovės bei apylinkės žmonėms, paprastai išnykdavo ir jų vardas. O antra, daugis ypač mažesniųjų vietovių (kaimų, vienkienų...) vardu tėra, palyginti, vėlai atsiradę. Daug gyvenamųjų vietovių praminta po XVI a. žemės reformos. K. Jablonskio teigimu, XVI a. pradžioje atskirti dvarai savų vardu dar neturėjo; atskirus pavadinimus teturėjo didesnės sritys, kurių vardu paprastai ir dvarai buvo vadinami. Dalis gyvenamųjų vietų, kaip žinome, ir mūsų atminime, mūsų akyse atsiranda. Dėl tos priežasties daugis gyvenamųjų vietų vardu mums yra aiškesni už vandenų (ypač didesniųjų) vardus. Tad pirmia ir susipažinkime su gyvenamųjų vietovių vardais.

5. Pavardiniai vietovardžiai. — Nevienu, tik įsižiūrėjus į mūsų vietovardžius, galės jau pastebėti, kad kai kurios mūsų vietos bus buvusios pramintos iš pavardžių. Pvz. tokio kaimo vardo kaip Jonaičiai negalima skirti nuo Jonaičių pavardės; tik vietovardis čia turi daugiskaitos lytį. O tą daugiskaitos atsiradimą aiškiai rodo ir dabartinė gyvoji kalba: jei tenka eiti į Jonaičius, Petraičius, Girdvainius namus, nevienur

juk pasakoma: einu į Jonaičius, Petraičius, Girdvainius, jei jų ne vieno, bet su šeima gyvenama. Tuo pažymima, kad einu į jų šeimą. Jei tokie Jonaičiai gyveno viensėdyje, ilginiui ir visa jų sodyba, žemė aplink tą sodybą liko Jonaičių vardu vadinama. Ypač jei ir valkai bei vaikų valkai palikdavo tėviškėje prie senosios tėvų sodybos. Tas vardas ilginiui įsisenojo ir nepasikeitė, kai vietovėje šalia Jonaičių apsigyveno ir kitas žmogus, atsirado kita sodyba, o toliau ir dar kita... Šitoki sodybų vardo atsiradimą patvirtina ir istorija. Štai 1561 m. anuometiniame Batakų vls. iš Žygimanto Augusto gauna žemės kažkoks Lybiškis su dviem savo sūnumis ir du kiti (Gricius Petraltis ir Petras Užkuris), ir būtent ne kur kitur, bet Lybiškių kaime (siole Libiszki). Aišku, kad kaimas pavadinamas gavusio čia žemę Lybiškio, jo šeimos vardu. 1571 m. Tauragės vls. Kęstačių k. (siole Klestacye) gyvena keli Kęstačiai su šeimomis. 1596 m. Jurbarko vls. Zindačių k. gyvena beveik vieni Zindačiai. Tos pačios kilmės ir Kybartų (prie Vokietijos sienos) vardas, nes 1561 m. ten (tada dar Kybartų kaime) gyvena daug Kybartaičių, vadinasi, Kybartų vaikų.

(B. d.)

Kalbos kampelis

(Redaguoja Pr. Skardžius)

87. Kaip iš tikrųjų reikia verstivok. Būfalis?

M. Niedermann, A. Senno ir F. Brenderio žodyne šis žodis lietuviškai vadinamas būbalius (kirtis kaip tauškalius ir kt.). V. Galliaus ir M. Šlažos antrojo leidimo vokiškai lietuviškame žodyne tam reikalui duodamos dvi lytys: būbalius, būblys (bos bubalus). O V. Galliaus vokiškai lietuviškame žodyne būbalius išmestas ir jo vieton šalia būblio įdėtas buivolai. Tad dabar kyla klausimas: kaipgi iš tikrųjų turėtų būti vadinamas šis gyvulys? Visų pirma būbalius, pažįstamas iš Pr. Kuršaičio raštų, yra sudarytas iš būbti „baubti“, plg. tauškūti: tauškalius ir kt. Būblys irgi yra iš būbti sudarytas, bet jis gyvojo kalboje reiškia ne jautį (bos bubalus), bet paukštį baubiką, baubli arba ūką (bokaurs stellaris), kuris baubia kaip jautis ir gyvena daugiausia nendrynuose; vokiškai jis vadinamas Rohrdommel, pr. butor. J. Elisonas savo zoologijos žodynelyje būbliu vadiną lot. buba-

Ben. RUTKŪNAS

Miglos langus užklostė..

Tyla. Miglos langus užklostė, dangų išplėšė akims — man nepakelti tamsos ir tylos tos, žemė, rodos, visą apims!...

Vėjai, praplėskit uždangą tiršią, šildą slopu taip ir ankšta! Debesys sunkūs ant krūtinės virsta, Jovarus vėtra ligi žemės lanksto.

Sirdį skaudėjimas gniaužiantis suka — dangų man duokite, tėviškės dangų! — Sunkiasi ausros pro rūką — apliejo langą!...

mums nepastos kelio skirstytis tituluais, „mokslo“ laipsniais, kurti Lietuvos vardu akademijas ir universitetus! Toks yra fasadas, jei nuo jo nuimti prof. A. Varno ir kitų rimtų dailininkų pavardes, kurie čia atėjo pirmoje eilėje vedami savo pašaukimo ir, reikia manyti, nenujausdami to, kas už uždangos.

Tačiau nežiūrint šių antraeilių faktų ir nepriklausomai nuo to, kuris asmuo šiandien yra sąjungos pirmninkas, šios organizacijos įstatuose įsibrovė korektūros klaida, kuria reikią skubiai atitaistyti. Tai reikalinga padaryti tuojau, kol dar naujos sąjungos iniciatoriai neišvyko į užjūrus projektuoti ir statyti naujų rūmų. Didelių pakeitimų čia nereikalinga: užtenka tik iš pavadinimo „Pasaulio Lietuvių Dailininkų ir Architektų Sąjunga“ išbraukti žodį „ir Architektų“.

Tuo reikalu buvo tartasi tiek su collegomis, tiek su sava profesūra. Buvo nutarta palaukti, kol kas nors ir kur nors susiras... tačiau be pasėkų. Pasitaikius progai buvo kalbėta su vienu naujos sąjungos aktyviu nariu, tačiau pasikalbėjime buvo duota suprasti, jog pašaukimas „sukurti ir vadovauti“ yra Dievo dovana, kuriuos ir su kirviu neišlupsi. Tuo tarpu sąjungos nariai vienas po kito pradeda judėti į užjūrus, išsiųždami įgaliojimus atstovauti... Lietuvos architektus! Šią korektūrą klaidą gerb. iniciatoriai tenka priminti ne tik atitaisyti iškraipytų faktų, bet ir stiprinimui tradicinių gerų ryšių tarpe dailininkų ir architektų. Reikia manyti, kad sekančiame Pasaulio Lietuvių Dailininkų Sąjungos posėdyje ši klaida bus atitaisyta ir sąjunga pasiliks prie tokio pavadinimo, kuris jai priklauso. Tuo būdu šis nesusipratimas savaime bus likviduotas, neišplečiant jo po viso pasaulio lietuvių kolonijas.

Tikėdami, jog kiekvienas dailininkas, kuriam rūpi rimtas darbas, atleis architektams už jų atvirumą, mes linkime reformuoti Pasaulio Lietuvių Dailininkų Sąjungai pasisekimo jos ateities darbuose.

Slame straipsnyje rašau „mes“, nes tai nėra mano vieno nuomonė, bet ir daugelio kolegų. Jeigu ateityje būtų reikalo, mes Jums parašysime laišką paštu.

Dipl. arch. T. J. Vizgirda

„Izraelio laimėjimo paslaptis“

Vieno buv. Izraelio aviacijos pilotų pranešimas prancūzų laikraščiu „Le Monde“

Spausdindamas žemiau pateiktą reportažą, Paryžiaus laikraštis „Le Monde“ dėdą tokį priedą: „Daugeliu punktu, kaip, pvz., Čekoslovakijos vyriausybės ginklų tiekimą Izraeliui, 200–300 sovietinių agentų buvimą bei Jungt. Tautų stebėtojų priežiūrą, rodyti nebereikia. Tačiau kiti punktai, kaip tiktai amerikiečių vadovaujamo organo vaidmuo, supertvirtinimas ir spausdinimas lėktuvams nusileisti tinkamų aerodromų statyba, reikalingi dar kai kurių tyrinėjimų.“

1947 metais Izraelis neturėjo nei reguliarios kariuomenės, nei laivyno, nei aviacijos arabų armijų puolimui pasipriešinti. Arabų pozicijas atakavo jauni, neturį patyrimo žmonės turistinio tipo lėktuvais (Auster, Piper ir Fairchild). Per bortą jie rėmė komišką, „improvizuotą“ bombą. Žydų padėtis buvo beveik be perspektyvų, ir jie patys beveik nesitikėjo laimėti laisvės ir nepriklausomybės.

1948 metais arabų kohortas išgąsdino Skymasterių, Moskitų, Messerschmittų, Spitfire'ų eskadrilės ir net skraidančiosios tvirtovės. Šios milžiniškos improvizacijos paslaptis slypi vienos iš didžiausių visų laikų smugelio aferų pravedime, o tą aferą įvykdyti įgalino viena pasaulinio masto masonerijos šaka.

Izraelio aprūpinimą vykdė viena slapta organizacija, žinoma „Israeli Airtransport Command“ (ATC) vad. Jai vadovauja vienas žinomas amerikietis lakūnas, vienas buv. laivyno karininkas ir senas lėktuvų bandytojas.

ATC turi keletą, tik išvestiesiems težinomų, slaptavardžių dengiamų centrų: Zatec/Saaz (Čekoslovakijoje) vadinamas Zebra, Krusevo (Jugoslavijoje) — Alabama, Odessa — New York, Akviras (į pietus nuo Tel Avivo) — Oklahoma ir t.t. Izraelio pilotai gali šiuose centruose nusileisti ir iš jų pakilti be jokių oficialių leidimų. Tačiau atsargumo sumetimais visi skridimai vykdomi naktį. Vietoj multo ir pasų kontrolį vienas slaptojos organizacijos narys rūpinasi lėktuvų įgudų maitinimu.

Šiuo metu ATC turi 41 amerikietiška lėktuvą, kurių daugumą iš karinių sandėlių Prancūzijoje nupirko pats Izraelio aviacijos Europoje viršininkas — „Freddy“. Lėktuvai superkami ir Jungtinės Amerikos Valstybėse; ten jie gaunami Panama Airlines arba Great Circle Airlines sąskaiton.

PRAGA — KONTRABANDOS CENTRAS

Didžioji Izraelio karinės medžiagos dalis yra čekoslovakiskos kilmės. Palestinos konflikto pradžioje Čekoslovakia vienodai aprūpino abi puses; tačiau po komunistinio pučo, atrodė, atėjo Maskvos įsakymas aprūpinti tiksliai Izraelio kariuomenę. Iš čia ATC kasdien į Izraelį slunčia — žinoma, pažeidžiant ginklų pailaubų sutartis — Messerschmitto tipo lėktuvus, bombas, šaudmenis, lengvus ginklus ir ginklų galinčius varioti jaunos žydus.

Trijų skraidančiųjų tvirtovių atsiradimas Izraelyje yra ryškiausias šios organizacijos pagėgimo įrodymas. Visus šiuos tris lėktuvus Jungtinės Amerikos Valstybėse nupirko privatus asmenys, o per Atlantą juos perskridino amerikiečiai savanoriai. Lėktuvams stabtelėjus Azoruose, komandos šefas per radiją paleido SOS šauksmą „Motorai dega“ ir spaudai pranešė, kad lėktuvai esą žuve. O iš tų kelių jė nusileido Saaze, Skodos fabrikuose buvo aprūpinti reikiama ginklais ir po kelių savaičių bombardavo Egiptą sostinę.

Slaptasis tiekimas į Tel Avivą vykdomas Radio-Beacon sistemos

Emigrantų žiniai

Nė vienas emigrantas ir bet kurią šali tautietis negalvoja amžinai nutraukti ryšius su pasklidusiais po platųjį pasaulį savaisiais. Kiekvienas puoselėja mintį vėl užmegzti kultūrinius ir kitokius tarpusavio ryšius. Kad ši mintis būtų lengva ateičiai realizuoti, yra būtina tuojuo įsigyti MŪSŲ KALENDORIUS 1949 metams, kuriame teipa visame pasaulyje egzistuojančių lietuviškų kultūrinių įstaigų, visuomeninių organizacijų ir mūsų valstybinių postų užsienyje adresai. Be to, jame rasite palyginamąsias JAV ir Anglijos pinigų lenteles, svorio, ilgio, ploto ir tūrio matus, lito santykių su kitais pinigais 1939 metais ir daug kitų naudingų dalykų.

Kuklus MŪSŲ KALENDORIAUS tiražas jau visas išsiuntinėjamas platintojams, todėl emigracijos pajudinti tautiečiai pirmoje eilėje paskubėkite tą vertingą kalendorių įsigyti. Jo kaina — 2,50 DM. MŪSŲ KELIAS

pagalba, kuri išjungia bet kokį tiesioginį ryšį su žemės radijo stotimi. Įgulas sudaro amerikiečiai, rusai, švedai, Pietų Afrikos atstovai ir britai. Aktyvioje tarnyboje tėra tik du prancūzai; tai du buvusieji karininkai, anksčiau kovoję Indokinijoje. Daugumas pilotų „žaidimą atlieka tik dolerio dėliai“. Išskirdami savanoriai gauna 1000 dolerių, Pragoje — už geležinės uždangos — 400 dol., ir pagaliau, pasiekę tikslą, Tel Avivą, 275 dol., kurių 100 grynais ir 175 einamojo sąskaiton. Dezertyravimas retai tepasireiškia, nes Haganah turi ilgą ranką.

Nuo 1948 m. Izraeliui tiekiami ir rusiški naikintuvai „Jak“ tipo. At-

rodo, kad senomis Messerschmitto tipo mašinomis nebepasitenkinama.

PILOTŲ IR SAUSUMOS KARIUOMENĖS APMOKYMAS

Izraelio lakūnų mokykla yra netoli Romos, jai vadovauja vienas amerikiečių pulkininkas. Iš čia jaunieji pilotai siunčiami arba į Pragę arba į Rusiją, kur jie apmokomi naudoti spausminius lėktuvus. Dailis jų atvyksta į aviacijos bazę Rhamat-David, kur praeina bombardavimo arba transporto skridimų kursą. Izraelio vyriausybės skirteji kreditai įgalina kasmet apmokyti du šimtus pilotų.

KODEL NEGEBAS?

Negebas laikomas jautriausiu Palestinos punktu. Tokiu jis gali tapti ir tarptautinėje politikoje. Negebo valdovas yra ir naftos centras bei Sueco kanalo sričių valdovas. Žydai tai gerai žino ir todėl yra užsispyrę

(Nukelta į 6 pusl.)

Ivairios žinios

● Australijos ministras pirmininkas p. Chifley paskelbė, kad užsienų reikalų ministras p. dr. Evatt „rimtai nuviesia“ Vengrijos vyriausybę dėl kardinolo Mindszenty, kad nusikaltimas būtų papildytas teisngumu. Elgesis su juo, kaip pranešama, esąs priešingas žmogaus teisėms ne tik pagal J. Tautų Chartiją, bet taip pat ir pagal Paryžiaus susitarimą, kuriame dalyvavo Vengrija ir Australija, sako Chifley. (R)

● JAV aviacijos vadovybė paskelbė, kad Aliaskoje, arktikos sąlygose, bus bandomos dvi bombos, valnuojamos radijo pagalba. Bombos būslančios paleistos nuo žemės ir nuo skrendančios oro tvirtovės.

● Ekvadoras yra pirmasis kraštas, kuris viešai pasisakė remti žmogaus teisių tarptautinės deklaracijos paskelbimą. Ekvadoro vyriausybė tauntine diena paskelbė gruodžio 10 dieną, nes tą dieną J. Tautų paskelbė žmogaus teisių deklaraciją.

● JAV karinė vadovybė Vokietijoje perdavė vokiečiams valdyti Frankfurto ir Müncheno radiją stotis.

● Neseniai buvo ištrauktas ir atgabentas į Kiello vokiečių povandeninis laivas, kuriame buvo rasta 80 vokiečių laivonų. Jis buvo nuskandintas 1945 m. kovo mėn. 34 asmenys priklausę prie laivo įgulos, o kiti civiliai apsirėngę, tai pabėgėliai iš Rytprūsio. Pas juos rasta maisto kortės ir nacių partijos knygelės bei kiti dokumentai, išduoti Rytprūsiose. (UP)

● Popiežius Pijus XII pareiškė 7.060 Romos aukštųjų mokyklų studentams specialioje audience, kad popiežystė visada gyvens, net jeigu Roma būtų sugriauta ir Sv. Petro Bazilika sunaikinta. Toliau Popiežius priminė, kad Bažnyčios šeimai išaugusi 400.000.000 narių.

● Italijos komunistų partijos lyderis p. Togliatti įspėjo vyriausybę, kad komunistų partijos 2.500.000 narių kovosla prieš Italijos prisidėjimą prie Europos unijos, ir nurodė, jog būsia šaukiami specialūs rinkimai. (UP)

● „Molotovo plano“ 6 kraštai ir Sovietų Sąjunga, sudaro 9.045.954 kv. mylių plotą su 261.423.000 gyventojų. Nors Sovietų Sąjunga turi pusę viso pasaulio geležies rūdos ir naftos ir apie 1/3 anglies, tačiau šie šaltiniai dar nėra pakankamai eksploatuojami. Visuose šiuose kraštuose — Rusijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Čekoslovakijoje, Bulgarijoje ir Vengrijoje — geležinėse kailių sudaro 100.000 mylių, kal J. A. Valstybės vienoje yra 227.244 mylios geležinkelio.

● Maskvos pareiškimu. Kinijos vyriausybės vadai organizuoja 1.000.000 kariuomenę pietuose, kai tuo pačiu metu veče taikos derybas, nors komunistai dar nesutinka su derybomis.

● JAV bombonešis B-36 nešė 42 tonų bombų krovinį — tai didžiausias krovinis, kuris bent kada buvo atgabentas oru, — kuris buvo numestas į Kalifornijos bombardavimo vietą. Bendras svoris buvo per 300.000 svarų. Lėktuvas be sustojimo lėkė 2.900 mylių iki taikinio ir sugrįžo atgal, skridamas vid. 250 mylių per valandą. (AP)

● „Aš netikiu, kad karas su Rusija būtų, nes karas rusams nėra gera priemonė siekti tikslams, kurių jie nori, pareiškė generolas Eisenhoweris. Galimūmai karui iškilti vis dar pasilieka. Visi karai esą kvalias dalykas ir todėl per kokią kvalybę galėtų ir šis prasidėti. (UP)

● JAV atominės energijos komisijos pirmininkas p. Lilienthal pareiškė kongresui, kad atominių bombų gamyba pasiekusi aukščiausią tašką ir dėl ilgalaikės programos dar ir toliau bus didinama. Pagal tą pareiškimą, JAV karo atveju turėslančios tokių atominių bombų, kurių veikimas būsia baisesnis už iki šiol vartotas. Tikslas esąs tiek tokių naujų bombų gaminti, kad rimtės atveju karinės pajėgos būtų aprūpintos pakankamu kiekiu. (UP)

● Sovietų spauda praneša, kad mirė jų kompozitorius Asajev. Jis buvo kompozitorius unijos pirmininku ir yra parašęs baletams muziką. Jo žinomi baletai — „Bakčero fontanas“, „Paryžiaus lėpsena“, „Kalinys Kaukaze“. Jis parašė ir operą — „Barišnia-Krestjanka“.

● Londone vienas rusų ambasados tarnautojas iš vienos ligoninės išsoko pro langą iš trečio aukšto ir užsimušė.

Margo pasaulio mozaika

Paruošė Jurgis Kukalis

SPEKULIACIJA TREČIOJU PASAULINIU KARU

Olandijoje daug triukšmo sukėlė vienos firmos, pasivadinusios „tarptautinio susisiekimo bendrovė“, pasidėjimas. Ši firma, įsikūrusi vienoje iš centrinių Amsterdamo gatvių, pasisūlė sudaryti draudimo sutartis su tais asmenimis, kurie jau šiandien norėtų užsigrantuoti sau kelią laivu į Azorus arba kurį nors Afrikos uostą trečiojo pasaulinio karo, į kurį Olandija, firmos žodžiais, neišvengiamai būtų įpaimta, atveju, į kurį Olandija, firmos žodžiais, būtų tuoj pat įmokėti, bendrovė siūlo gerą vietą laive, gydytojo priežiūrą kelionės metu, gerą maistą ir galimą prabangą. Už valkus mokama pusė kainos, vertingas turtas gali būti paliamamas drauge. „Apdraustųjų“ pavarčė ir adresai laikomi paslaptimi. Būleai galioja nuo 1948 m. liepos 1 d. iki 1953 m. sausio 1 d.

Toks draudimo bendrovės pasiūlymas plačiuose olandų sluogsnuose sukėlė ne tik susidomėjimą, bet ir susijaudinimą. Mat, prospektai visai atvirai kalbama, kad Olandija karo atveju, be abejo, per kelias dienas priešo kariuomenės būtų užimta. Policija tuo nepaprastu bendrovės pasiūlymu susidomėjo, itardama, kad visas reikals esanti paprasta apgavystė. Tačiau greit konstatuota, kad prospektai minimi pažadai atitinka tikrovę, tai yra, minimi laivai tikrai yra rezervuoti.

Nežiūrint, kad visa ta istorija sukėlė daug triukšmo, kandidatų „gerai laivo vietą trečiojo pasaulinio karo atveju“ nedaug teatsirado. Laivyno specialistai visą reikala laiko labai problematiškai, ir 15 karstuvų, kurie tikrai sumokėjo po 4300 guldenų, atrodė, daugiau pasekėjų nerado. Be to, „uk ir policija paskutinio savo žodžio dar netarė.

Vokiečių komunistų kovos grupės

Iš Frankfurto pranešama, kad vakarinėje Vokietijoje komunistų partija formuojanti naujus politinius kovos dalinius. Šitai informuoja neoficialūs Vakarų sąjungininkų šaltiniai.

Esą atgabenta 50 specialių komunistų agentų į JAV zoną Vokietijoje, kur jie organizuos politinę partizanų veiklą, kad diskredituotų Vakarų Vokietijos naujai sudarytą nepriklausomą valstybę. Visą tai pasisekė sužinoti iš tų pabėgusių agentų, kurie turėjo organizuoti partizanines kovas.

Sausio 20 d. Zenevoje buvo traukiami burtai, pagal kuriuos buvo sudarytos dalyvaujančios pasaulio futbolo pirmenybėse komandos. Iš viso užsiregistravo dalyvauti 30 valstybių, neskaitant dabartinio pasauliomeisterio Italijos ir rengėjos Brazilijos. Rio de Janeiro su dideliu susidomėjimu buvo sekama dalyvių registracija, nes ten juk futbolas tautinis sportas, ir su pasitenkinimu vietinė spauda konstatavo Europos futbolo galūnų — Anglijos, Skotijos, Švedijos, Italijos ir kt. nusistatymą dalyvauti pirmenybėse. Pažymėtina, kad anglai, kaip ir kiti Britanijos salyno kraštai — Skotija su Valija, pirma kartą dalyvaus oficialiose pasaulio pirmenybėse. Iš rytų bloko kraštų dalyvaus tik Jugoslavija, kuri jau nelabai nori šokti pagal Maskvos muziką. Čekoslovakijos, Vengrijos, Lenkijos ir kt. dalyvių sąrašas nematyti. Atrodo, kad Prahoje ir Budapešte prisibijoma, kad ne visos „avės“ gali grįžti atgal iš Pietų Amerikos turtingų „plevų“, ką jau ne viena kartą praktika parodė.

Trisdešimt dalyvių suskirstyta į šešias grupes Europoje ir po vieną Azijoje, S. ir V. Amerikoje bei dvi Piet. Amerikoje. Sešiolika komandų, iš kurių aštuonios iš Europos dalyvaus Brazilijoje įvykstančiose baigminėse varžybose, kurios vyks 1950 m. nuo birželio 29 iki liepos 16 Rio de Janeiro, Sao Paulo ir kituose dviejuose didesniuose miestuose, Italijoje, kaip pasaulio meistrui, ir Brazilijai, kaip rengėjai, išskirstomos varžybose dalyvauti nereikės, nes jos patenka tiesiai į baigmines varžybas.

Burtų traukimui ypatingai buvo susidomėję anglai, kurie į Zenevą pasitę patį savo futbolo sąjungos generalinį sekretorių Sir Stanley Rous. Anglija norėjo sudaryti Didž. Britanijos rinktinę, į kurią įeitu ne tik anglai, bet ir škotalai su valais, tačiau FIFA šį reikalavimą atmetė, bet futbolo tėvynės atstovams padarė vieną nuolaidą, be burtų paskyrusi visus Britanijos salyno kraštus į vieną grupę, leidama dviems pirmosioms komandoms dalyvauti baigminėse varžybose.

Europos grupės burtai dalyviai suformuoti taip: I gr. — Austrija prieš Turkiją-Sirijos laimėtoja, II gr. — Švedija prieš Suomijos-Arijos laim. III gr. — Prancūzija prieš Jugoslavijos laim. IV gr. Belgija prieš Šveicarijos-Luksemburgo laim. V gr. — Ispanija-Portugalija, VI gr. — Anglija-Skotija-Valija-S. Airija. Iš pirmųjų penkių grupių į Braziliją važiuos po vieną, o iš VI gr. dvi komandos. Aštuntasis Europos atstovas bus Italija.

Pietų Amerikos I gr. rungsis Argentina-Cilė ir Bolivija, II gr. — Urugvajus, Peru ir Ekvadoras. Iš jų į baigmines varžybas pakliūs keturios. Brazilija bus penktoji.

Slaurinės ir Vidurio Amerikos grupės varžysis JAV-Kuba-Meksika. Azijos grupę sudaro Indija, Filipinai ir Burma. Iš šių abiejų grupių į Rio de Janeiro važiuos po vieną komanda.

Atskirose grupėse komandos žais po dvi rungtynes: savoje ir priešinėje aikštėje. Abiem varžovams laimėjus, spręs ne įvardį santykis, bet rungtynės bus pakartotos neutralioje aikštėje. Zenevoje sudaryta organizacinis komitetas, į kurį, pirmininkaujant olandui M. Lotys, įeina M. M. Mauro (Ital.), Sotero Cosme (Urugv.), Stanley Rous (Angl.) ir Fifos gen. sek. dr. Ivo Schriker (Šveic.).

Išskirstomosios varžybos paskiros grupės prasideda jau netolimoje ateityje ir šių metų pabaigoje daugelio gručių laimėtojai bus aiškūs. Pagal dabartinį pajėgumą, tikrais Europos atstovais Brazilijoje reikėtų spėti Italiją, Švediją ir Angliją su Skotija, tuo tarpu kai kitose grupėse padėtis maždaug lygi. Europiečiai Pietų Amerikoje turės stiprius priešininkus ir pavojingus konkurentus Brazilijos, Argentinos ir Urugvajaus komandose, kurios žais įprastinėse klimato sąlygose, tuo tarpu kai S. ir V. Amerikos bei Azijos atstovai didesnės rolės, atrodo, nevaldins.

Pasaulinių futbolo pirmenybių iki šio laiko įvykdyta trejos. 1930 m. Urugvajuje pirmuoju meistrui tapo šeiminkai, iš kurių 1934 m. Italijoje titulą paveržė ir 1938 m. Prancūzijoje apgynė garsoji tuometinė Italijos „Azzuri“, Vittorio Pozzo vadovaujami, kurie praėjusiais metais iš savo posto buvo atstatyti. Po vienuolikos metų pertraukos populiariausio pasaulio žaidimo atstovai turės progą išbandyti savo pajėgumą km.

DIRVOS prenumeratoriams

DIRVOS Atstovybė Vokietijai ir Austrijai praneša visiems užsiprenumeravusiems DIRVA, kad laikraštį reguliariai pradės gauti nuo 3 Nr. Su šiuo numeriu ateis ir pirmieji, pavėlavusieji. Pavėlavimas įvyko tik dėl prenumeratorių susigrūdimu naujųjų metų pradžioje. Ta pačia proga DIRVOS administracija prašo pranešti, kad visais DIRVOS gavimo reikalais Vokietijoje ir Austrijoje kreiptis tik į Atstovybę. Atstovybėje kiekvienu metu galima užsiprenumeruoti DIRVA tik trims mėnesiams (9 DM), pusel metų (17 DM), metams (32 DM).

DIRVOS

Atstovė Vokietijai ir Austrijai, (14b) Pfllingen, Goethestr. 22

I.R.O. PAIEŠKOJIMU

ISTAIGA. AROSEN prie KASSELIO, ieško šių asmenų:

Austinas Henrikas, 20 metų, pask. žinia iš Poggelon, Mecklenburg; Biliūnas Juozas, Mykolas, gim. 1913 m. Vilkaviškyje, gyvenęs Kaune ir deportuotas į Vokietiją; Baltrus Jonas Žilūnis, g. 1885 m., deportuotas į Vokietiją; Bekerienė-Deferaitė Ona, gim. 1894. 4. 20 d. Butvilkiuose; Endzelis Petronėlė, g. 1908. 8. 7 d. Krėtingoje, pask. žinia iš Halberstadt; Plenis Berta, g. 1891. 8. 21 d. Rusnėje, Šilutės apskr.; Šneideraitienė Vanda, g. 1898. 4. 13 d. Pskove, gyvenusi Kaune, pask. žinia iš Vilnos; Tamašauskas Vacys, g. 1891. 4. 3 d. Telšių apskr., spėjama esant Vokietijoje; Vilkašius Juozas, g. 1900 m., esąs kažkur Vokietijoje; Venslovaitė Gražyna, g. 1936. 4. 12 d., ir Venslovienė Juzė, g. 1910. 4. 11, abi iš Ukmergės, gyvenusios Vilniuje, rusų deportuotos.

MŪSŲ KELIAS

Beina trečiadieniais ir šeštadieniais

Dillingen a. d. Donau, Kapuzinerstr. 16

Vyr. Redaktorius D. Penikas

Redaktorius Al. Janušas

Lithuanian Newspaper „MŪSŲ KELIAS“, Semi-Weekly. Authorized by EUROM HQ, Civil Affairs Division. Authorization No. UNDP 205. Circulation 4000.

Redakcija straipsnius taisydo bei trumpina savo nuožiūra ir nesunaudojė rankraščių nesaugo. ● Už skelbimų turinį redakcija neatsako. ● Užsėjautos, sveikinimai ir skelbimai bei pranešimai iki 10 petito eilučių — 5.- DM. Toliau už kiekvieną eilutę po 50 pf. ● Paleidimo skelbimai privalo būti apmokėti už kiekvieną paleidimą asmenį po 1.- DM. ● Už skelbimus ir paleidimus pinigai siunsti kartu su tekstu. ● Platintojai už surinktą prenumeratų ir parduotus paskirus numerius gauna 10 % nuolaidos. Laikraščio gražinimai venglini. ● Prenumeratos mokėtis su pašto ir ekspedicijos išlaidomis vienam mėnesiui 3.- DM, užsienvyje dvigubai. Paskiro Nr. kaina 0.40 DM.

Printer: Verlagsanstalt Manz, Dillingen/Donau. — Population to be served: 20.000.

MŪSŲ KELIAS

LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuva Pacifiko tautų tarpe

LIETUVIAI ŠKAUTAI 1949 PAN-PACIFIKO JAMBOREE AUSTRALIJOJE

Rašo J. Mockūnas, mūsų spec. bendradarbis Australijoje.

Nuo praeitų metų gruodžio 29 iki š. m. sausio 9 d. Australijoje, Viktorijos valstijoje, 30 mylių nuo Melbourne, Wonga Park vietovėje, 11.000 skautų, atstovavusių 11 tautų, stovyklavo didžiojoje Pan-Pacifiko skautų Jamboree. Šiai Jamboree buvo ruošiamasi ištisus 1948 metus. Australijos skautų vadovybė stengėsi sudaryti visas sąlygas, kad šioje stovykloje būtų maloniausia visiems jos dalyviams, svečiams ir lankytojams.

Jai ruošėsi ir lietuviai skautai. Australijon atvykę kaip imigrantai DP. Buvo gautas iš Australijos skautų vadovybės leidimas lietuviams skautams dalyvauti šioje stovykloje, kaip atskiram vienietui, atstovaujanti Lietuvai. Lietuviai, nors ir būdami išlaikyti po visą Australiją, dirbdami įvairiausius darbus, neparmiršo ir savo skautiškąjį ir griebsinį organizuotumą. Laiskais susirašinėdami, vadovaujami sktn. V. Neverauskas. Visi lietuviai skautai, kurių surinko 30, Kūčių dieną susirinko Melbourne, YMCA namuose. Bendrai lietuviškas Kūčių praleido kartu su Melbourne lietuviais. Visi atliko išpažintį. Kalėdų rytą šv. Komuniją, savo maldas aukodami už pavergtą Tėvynę. Kalėdų dieną nuvyko į Jamboree vietą Wonga Park, kur pradėjo ruošti savo stovyklavietę. O darbo buvo begalės. Tuoj pat statyta 7 palapinės, iš kurių viena paskirta lietuviškai parodai, išvalytas stovyklavietės plotas, pradėta paruošimo darbai. Prisirinkta pušų skujų, įvairių akmenų, bonkų, smėlio ir kt. priemonių, kurių Australijos gamta labai šykšti, ir ruošta papuošimai. Tuoj išdygo lietuviški ornamentai, apvalus tradicinis skautų stalas, pastatyta gražus vartai su užrašu „Lietuva“, lietuviškas kryžius su Rūpintojėlo statulele, vėliavom stiebai.

Bet vienas įdomiausių propagandinių dalykų buvo paroda, kurioje išstatyta įvairių tautodailės dalykų: juostų, dėžučių, tautiniai gintaro dirbiniai, lietuviški kryžiai, kilimai, pirštinės, medžio drožiniai, nuotraukos, anglų, prancūzų ir lietuvių kalba iliustruoti leidiniai apie Lietuvą, lietuviška skautų literatūra, Lietuvos pinigų ir pašto ženklų kolekcijos ir kt. Tokios parodos dar niekas ne tik šioje, bet ir ankstyvesnėse skautų stovyklose Australijoje nebuvo matę.

Tiesiog nuostabus lietuviškos žemės kampelis išdygo tolimoje Australijoje iš po darbščių skautų darbo rankų. Vakaraus lietuvių skautai aptarė savo organizacinius reikalus,

ruošdavosi pasirodymams, repetuodavo dainas ir šokius. Buvo išrinkta pastovi lietuvių skautų Australijoje vadovybė ir aptarti ateities veikimo planai.

Pagaliau atėjo ir gruodžio 29 d. — Jamboree atidarymo diena. Į šį didžiulį skautų miestą suplaukė apie 11.000 skautų iš 35 kraštų. Daugiau, žinoma, buvo pačių Australijos skautų, kuriuos suvežė net specialūs traukiniai iš tūkstančių mylių atstumo. Toliau sekė skautai iš Naujosios Zelandijos (120), Pakistano, Fijų (sk. Fidži) salų, Filipinų, Malajų, Naru salos, Hong-Kong (Kinija), Kanados, USA, Pietų Afrikos, Lietuvos (30), Latvijos (4), Prancūzijos (1).

Gruodžio 29 d. minios skautų išsiriūjoja paradiui — Jamboree atidarymui. Aplink tribūną 35 tautų vėliavos, kurių tarpe ir lietuviškoji trispalvė. Tribūnoje: vyr. anglų Commonwealtho skautų vadas Lordas Rowallan, kuris į šią Jamboree specialiai atskrido iš Anglijos, Australijos gen. gubernatorius McKell, kuris Australijoje atstovauja Didž. Britanijos karalių, paskirų Australijos valstijų gubernatorių, kariuomenės, laivyno ir kt. žymūs Australijos valstybės ir skautų vadai. Tūkstančiai skautų su savo tautinėmis ir skautiškoms vėliavoms praeina pro tribūną. Lietuviai skautai, nešdami trispalvę, tuojau suklebė visų dėmesį savo drausmingumu, žvalumu ir tvarkingumu. Gen. gubernatorių berskaito specialų Anglijos karalių

sveikinimą šiai Jamboree, Lordas Rowallan pasako kalbą, kurioje išsklaido 5 milijonų viso pasaulio skautų broliškumą, atsidavimą Dievui, Tėvynei ir artimui. Stovyklavimas pradedamas šūkiu: skautas yra visų draugas ir brolis kiekvienam skautui, nežiūrint kokio krašto, klasės, religijos ar kt. skirtumai tarp jų yra. Ir tikrai, šioje stovykloje, kurioje buvo ir baltųjų, ir juodųjų, ir geltonosios rasės atstovų, broliškumas toli pralenkė bet kokius jų skirtumus.

Tą pačią dieną įvyksta atidarymas Jamboree laužas. Tūkstančiai skautų ir skautėlių iš Melbourne susirinko didžiojoje laužavietėje. Žurnalistai, foto-korespondentai, filmuotojai, radijo pranešėjai tik laksto, tik „šauda“, ieškodami įdomesnių momentų smalsiai publikai patenkinti. Įrengta estrada pasirodymams. Visi laukia laužo pradžios. Ir staigmena!

PIRMAJĄ JAMBOREE LAUŽĄ PRADĖDA LIETUVIAI

Dainuoja lyrinės lietuviškas dainėles lietuvių skautų būrelis, pritariant solo ir vadovaujant sktn. Morkūnui, groja akordeonų skautas Algis Grigonis. Publika ploja ir šaukia. Būrelis šoka lietuvišką „Oželį“. Publika pasitūta. Plojimai, šauksmai ir šypimai. Traška foto aparatai. Visur tik ir girdėti „Lithuanians, Lithuanians scouts!“ Lietuvių vardas skamba tūkstančiuose. Po lietuvių skautų pasirodymo seka kitų tautų pasirodymai.

Sensacinga kova dėl Kravčenko

KRAVČENKO „ŽMONA“ I PARYŽIŲ

Daily Mail koresp. praneša, kad Kravčenko byla Paryžiuje sovietų liudininkais atgabend pirmąją Kravčenko žmoną Zinaidą Garlovą. Sakoma, kad p. Kravčenko neprisipažinęs, jog ji buvusi jo žmona. Įdomu, kaip atrodys teisme jiems susitikus, rašo korespondentas.

„Ponia Garlovą, sako jis, yra labai nustebinta ilgus kelionės“. Žurnalistų užklausta ji atsakė: „Sunku visa tai patikėti“. Suprantama, kad Paryžiaus puošnumas, lalavė, žurnalistų apsupimas poną Garlovą nustebino. Jai, žinoma, neįtikėtina. Ponia Garlovos draubūzai „seno modelio“. Vaziuodama per Paryžių automobiliu, ji žiūrėjusi naujų modelių vitrinas. Vis, mat, moteris, nesvarbu iš kurio narvo.

Su ja iš Maskvos atvyko dar kiti trys liudininkai. Jie visi keturi buvę lydimi palydovų, kurie minimi kaip „vertėjai“.

Sie „vertėjai“ skubinę liudininkus nutempti į šalį nuo spaudos žmonių, kai jie atvykę į Le Bourget Paryžiaus aerodromą. Tai pirmas įvykis,

kai Sovietų Sąjunga išleido liudininkus iš „darbininkų rojus“, iš už geležinės uždangos.

Byla sutraukia didelį žiūrovų ir spaudos žmonių būrį, nes iš tikrųjų įdomi byla, kada Sovietų Sąjunga telsama.

SOVIETŲ REŽIMAS YRA VAGIŲ REŽIMAS

Daily Mail rašo, kad į teismo salę atėjusi rusų ūkininkė skara apsišūsi galvą ir pareiškusi, jog Sovietų režimas esąs kankintojų režimas... režimas, kuris kankina net ir moteris, kuris leidžia naujagimiams mirti sniege... tai režimas vagių... Šitai kalbėjo teisme p. Olga Marčenko, pirmoji Kravčenko liudininkė. Ji nupasakojo, kaip ji išvyko iš Rusijos, kaip pateko į DP stovyklą ir kaip ją pakvietė liudininkė.

Vietos sovietų pareigūnai, kur ji ankščiau gyvenusi, pasakojo ji, išlaužę į jos ūkio namą, kai ji buvusi viena namie ir laukusi vaiko. „Man buvo pasakyta, jog aš esanti turtinga ūkininkė, ir todėl aš turiu tuojau

apleisti ūkį. Nežiūrint mano sveikatos stovio, mane išmetė į sniegą. Aš prašiau leidimo, kad galėčiau gimdyti vaiką, kur nors ūkio trobėsčiuose. Man buvo įsakyta išvykti iš to apskrities.“

„Mano vaikas mirė nuo šalčio ir bado... Tai yra tas, kas įvyko dėl ūkių kolektyvizacijos“. „Po to, kai mano vaikas nužudė ir išvogė visa, ką mes turėjome, vienas sovietų pareigūnas pasiūlė man gyventi kartu su juo. Jis prisitartinio su „vodkos“ buteliu ir šaukė: „Jūs turtingi ūkininkai nemylite mūsų, bet aš padarysiu, kad tu mane mylėt. Aš supiegiu ir sargybinis išėjo. Tą naktį palikau vieną.“

Korespondentui ji vėliau pasakius: „Aš žinau, jog pavojinga kalbėti prieš Sovietų režimą, bet aš jaučiu, kad aš atėjau čia nežiūrėdama bet kokios rizikos. Pasaulis turi žinoti, kas atsitinka mano krašte.“

Toliau kalbės Sovietų liudininkė p. Garlovą, kuri buvo iš pradžių apsišūsi višbutyje, bet vėliau nukraustyta į rusų ambasadą.

SOVIETŲ „DIDVYRIS“ UŽ KRAVČENKO

Iš Paryžiaus pranešama, kad Prancūzijos lakūnas, apdovanotas „Sovietų Sąjungos didvyrio“ ordinu už jo karo meto tarnybą rusų fronte, pailudijo Kravčenko byloje, jog V. Kravčenko knygoje „Aš pasirinkau laisvę“ pateikti faktai yra visiškai teisingi. Dabar šis lakūnas p. Andre

200 „Mūsų Kelio“ n-rių

(Pradžia 1 pusl.)

Landsbergis, A. Landskoronskis, J. (Paryžius); Lapienė, Pr. (JAV); Lelkūnas AL, Lozoraitienė, V. (Roma); Lūšnaitis, A. (ps.); Lūža, J. (ps.); Iuk, (ps.); Mantautas, A. (ps.); Matorė, G. Dr. (Paryžius); Mašlotas, J.; Martišūnas, A. kun. (JAV); Maziliauskas, Rom. (Australija); Mazalaitė-Krumlinienė, N. (b.); Meškutis, J. (ps.); Merkels, A.; Mingalla, VI. (ps.); Mustelkis, A. agr.; Minvydas, VI. (ps.); Mickonis, Br.; Mickaitė-Mitkienė, D. (p.) Miglinas, S.; Milkovaitis, Karolis (ps.); Mockūnas, J. (Australija); Nagys, H. (p.); Nevardauskas, J. (p.); Norvilis, St. (ps.); Obolėnas, K.; Orintaitė, P. (b.); Pajaujis, J. Dr. (JAV); Pauperas, J. (JAV); Pažeraitė, K. (b.); Pamarys; Penikas D.; Prutenis, Vyta. (ps.); Piatūnas, Stn. (ps.); Paplėnas, J. Dr.; Pronskus, J.; Pamušis, J.; Ramanauskas, B. Dr.; Rimšauskas, J. Rašimas, V. Dr.; Rackaitis, J. (p.); Radauskas, H. (p.); Rimvydas, V. (ps.); Rūkas, A. (b. ir publ.); Rudnietis, J. (ps.); Rotulietis, A. (ps.); Rymantas, G. (ps.); Rūtenis, J. (ps.); Rūta, A. (p.); Radauskas, Br. Dr.; Rastenis, V. (JAV); Rannit, Aleksis; Sruoga, K. Dr. (JAV); Saulaitis, Ant.; Santvaras, St.; Skardžius, Pr. prof.; Sargenis, M. (ps.); Stefinis, P. (p.); Sodaitis, Ant.; Stonys, M. mok.; Sakelė, J. (JAV, ps.); a. a. Saulys, J. Dr. (Sveicarija); Skirpa, K. (Ailija); Sviogas, V. Arch. (JAV); Sidlauskas, K. Dr.; Svaistas, J. (b.); Tamulaitis, Vyta. (b.); Tomas, S. Dr. (ps.); Trumpa, V. Tumasonienė, V. (JAV); Tyruolis, A. (ps.); Tyškus, St. Inž.; Umbražiūnas, Z. (Paryžius); Valentinas, A.; Vazonis, Alf. (b.); Vargas, P. (ps.); Valčiūnas, Ant. (b. ir publ.-JAV); Valčiūnienė-Augustaitytė, J. (p.); Valuckas, A.; Vasyliūnienė, E.; Vasyliūnas, I. Veržikas, K. (ps. JAV); Vaidotas, A. (ps.); Valaitis, K. Agra. (Kanada); Vainis, A. (ps.); Verpenis, Stp. (ps.); Vyckintas, S. o. (ps.); Vydūnas; Venclauskas, Myk. (p.); Vilkas, A. (ps.-b.); Vygaudas, B. Dr. (ps.-Paryžius); Vaitkus, M. (b.); Vilutis, P. (ps.); Zubrys, Myk. (ps.); Zanavykas, J. (ps.); Zalskas, Ar.; Zilvinas, J. (ps.); Zuvedra, Baltijos (p.); Zukauskas, J. (Australija).

Paruošė V. Rimvydas (ps.)

„Izraelio laimėjimo paslaptis“

(Pradžia 5 pusl.)

žūt būt šlame dykumos smėly įrengti moderniškus aerodromus. Tačiau kodėl šie aerodromai nusilepiami nuo Jungtinių Tautų stebėtojų? Gal tai atsitinka todėl, kad ten dirba rusų technikai ir sukrauta rusiška karo medžiaga? Bent tokį klausimą tektų statyti.

ZYDŲ SAUGUMO SISTEMA

Nedaug saugumo organizacijų, palyginus su Tel Avivo saugumo įstaiga, galėtų atsilaikyti. Buvusių Intelligence Service valdininkų, agentų, pasprukusių iš Gestapo, ir NKVD atstovų buvimas sudaro įspūdį, kad šių slaptyjų organizacijų „tūzai“ čia yra pasiskyrę rendez-vous. Jungtinių Tautų misija Izraelio įstaigos yra apstaciūsios tokia griežta kontrole, kad iš tikrųjų ji yra nedaugiau ir nemažiau, kaip „prižiūrima priežiūros organizacija“. Tai šiek tiek primena Katarinos II ir Potiomkino žaidimą. Pakanka, kad pasirodytų

kuris nors Jungtinių Tautų stebėtojas — vieta „jo akimis rūpestingai nuvaloma“. Saugumo įstaigos šefas yra itin susirūpinęs, kad šis priemonės visada būtų rūpestingai įvykdyta.

Jis yra rusų kilmės ir save vadina Benjaminu. Jo dešinioji ranka yra jauna Palestinos gyventojas, kurios visą darbą sudaro klaidingų informacijų teikimas Jungtinių Tautų stebėtojams. Benjaminas žodžiais, nuomonių skirtumai, pasireiškia tarp Sterno grupės ir vyriausybės, nes niekas kita, kaip „užsieniui skirta kombinacija“.

ŽAIDIMAS NEBAIGTAS

Paskutinieji pranešimai teigia, kad Izraelyje vieši 300 rusų stebėtojų ir specialistų. Vienas gandas tvirtina, kad rusai Izraeliui yra „paskoline“ tūla vokiečių generola, Pauluso adjutanta. Staigios ir netikėtos apsupimo operacijos, kurias Izraelio kariuomenė įvykdė paskutini-

niųjų kautynių metu, duoda pagrindą tikėti ir šiai hipoteze.

Sionistai yra užėmę geras vietas JAV užsienių reikalų ministerijoje, o taip pat atstovaujanti ir Kremliuje. Pirmoje eilėje jie yra ne rusai ar amerikiečiai, o sionistai. Jų oficiali laikysena pasižymi griežtu neutralumu tarp abiejų pusių. Jungtinėse Valstybėse jie renka pinigų savo karui finansuoti, o Rytų Europoje jie renka ginklus kovai teisti.

Rusija — tai faktas — šiuo metu Palestinos kovose aktyviai nedalyvauja. Tačiau taip pat tikras dalykas, kad kai kuriuose Izraelio daliniuose yra rusai patarėjai. Faktas, kad jaunieji Izraelio pilotai apmokomi Italijoje, Cekoslovakijoje ir Rusijoje. Rhamato aerodromas modernizuojamas ir taip įrengiamas, kad juo galėtų naudotis sprausminiai lėktuvai. Planuojama įrengti modernias aviacijos bazes Negebe. Ar tai vien gynybai reikalingos priemonės, ar Rusijos inspirojuojama akcija? Tai parodys netolima ateitis. Tačiau šiuo metu atrodo, kad žaidimas dar nėra baigtas. (pr)

Amerikiečiai prie infliacijos galo

PRAGYVENIMO IŠLAIDOS KRENTA. JAU RUKOMA PENKIŲ CENTŲ CIGARAI.

Daily Mail spec. korespondentas praneša, kad ponas Amerika jau pradedanti rūkyti 5 centų cigarus. Tai pirmas kartas per 8 metus. Toks „prosperity“ buves tik po 1917 metų, kada viceprezidentas W. Marshall pastebėjęs, kad šiam kraštui reikia 5 centų cigarų.

Rūkoriai, kurie mokėję po 10 centų už cigarą, jau mata, jog infliacija praeina. Jų žmonos galėsiančios pirkti udrų kailių paltus už pusę kainos (kaštavo apie 2500 dol.). Radijo imtuvai, kaštavę po 250 dol., dabar

naujų laidų kaštuosią apie 150 dol. Paprastas pilietis jau pastebėjo, jog pragyvenimo išlaidos mažėjančios, rašo DM. Batų kainos kritusios, Vilnonė elutė atsileisianti apie 30 dolerių. Maisto produktai nuo liepos mėn. nukritę 3,1 taškais. Prieš metus už morkų pundeį mokėjo šeimininkės po 25 centus, o dabar užtenka 20 ct.

Tačiau, rašo Daily Mail, pragyvenimas vis dar aukštas, būtų kainos kyla. Todėl gyvenimo sąlygos dar nėra lengvos.